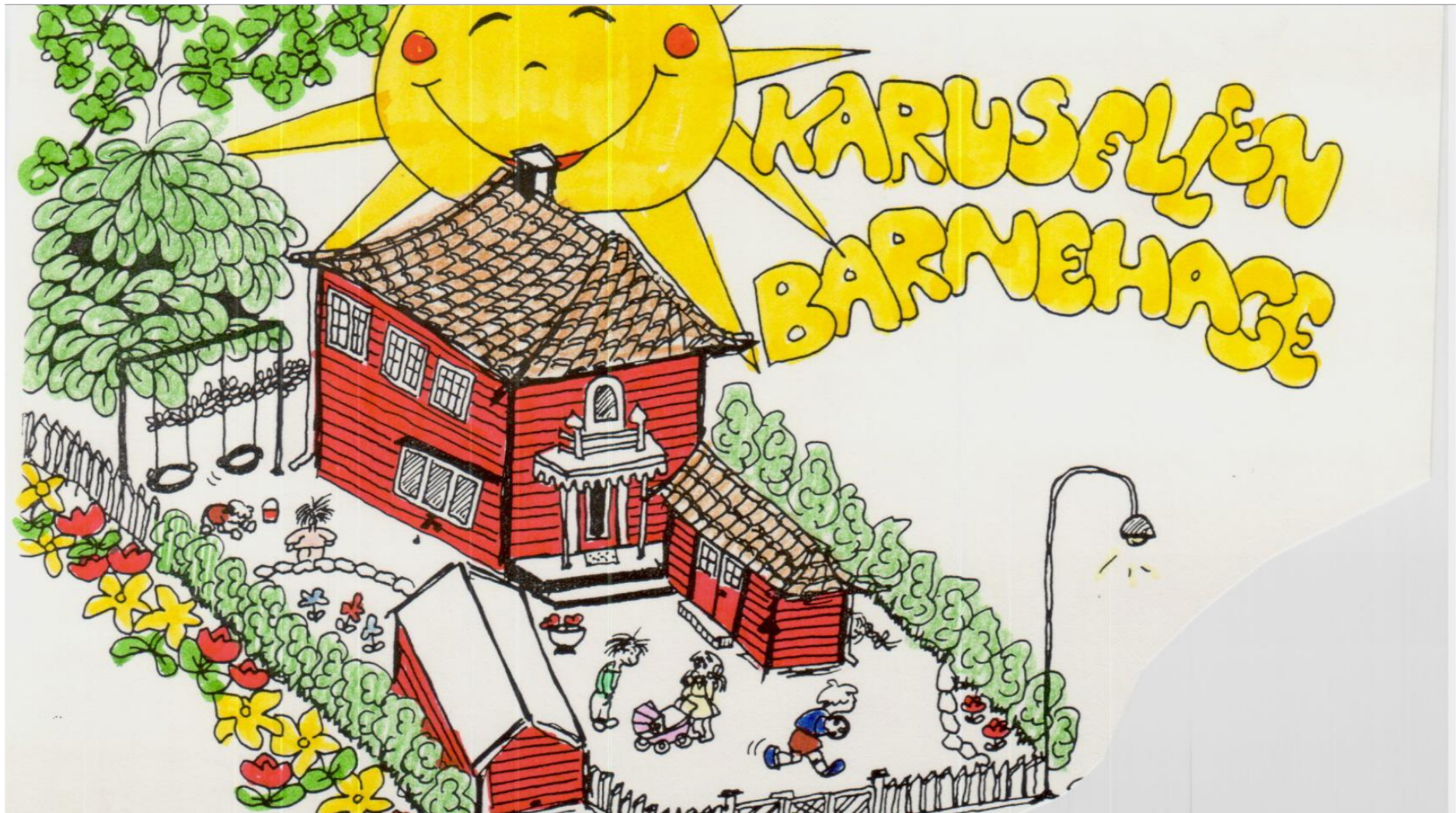

KARUSELLEN BARNEHAGE

ÅRSPLAN OG TEMA – 2026

GUL OG RØD GRUPPE (3 – 6 ÅR)

Planen gir en oversikt over hvilke tema vi vil arbeide med i barnehagen dette året. Sammen med langtidsårsplanen (virksomhetsplanen 2024-2029) og «oversikt over merkedagene vår og høst, er dette arbeidsdokumenter for personalet, en oversikt over barnehagens mål og innhold for eier, samarbeidsutvalget, foreldre og samarbeidspartnere.

I årsplanen finner dere en oversikt over hvordan vi har tenkt å arbeide med nye tema, og hvordan vi bruker tidligere tema for at barna skal oppleve ”en rød tråd” i det vi til enhver tid arbeider med. Årsplanen og virksomhetsplanen er to dokument som utfyller hverandre og sammen gir informasjon i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehager.

- **Barnas innflytelse på sin barnehagehverdag;** Barnegruppen er aldersblandet fra 1-6 år, og det kreves planlegging på flere nivå, slik at det enkelte barn får være medbestemmende og medvirkende ut fra sine egne ønsker, forutsetninger og behov og at hvert barn sikres progresjon. Vår måte å forstå barns rett til medvirkning på, støtter seg blant annet til Berit Baes artikkel ”Perspektiver på barns medvirkning i barnehage”. Hun sier blant annet at en måte å forstå begrepet på er ”at hvert barn har rett til å erfare at dets stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet”. I hverdagen betyr dette at alle barn får støtte til å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng. For oss betyr det at vi legger vekt på å se hvert barn, lytte til barns tanker og meninger, at barna skal være med å ta avgjørelser i egen hverdag, få ta del i demokratiske prosesser, og ha innvirkning på innholdet i barnehagen. Barn har ulike forutsetninger og ulike strategier for å fremme sine ønsker/behov. Hos de minste barna kan man se på kroppsspråk, humør og mimikk, mens de eldre barna kan være verbale, konkrete og direkte. Barnehagen gjennomfører derfor også barnesamtaler for den eldste gruppen. Vi er opptatt av den voksnes møte med barnet og hvilken betydning dette har på barnets mulighet for medvirkning. Vi skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter. Vi vil legge til rette for fordypning, gjenkjenning og gjentakelse i barnehagen i arbeidsmåter og innhold. Vi vil introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye erfaringer og opplevelse og på den måten sørge for progresjon for barna gjennom bevisst bruk av materialer, verktøy, bøker, utstyr og leker og gjennom tema og prosjektarbeid. Vi har som mål å lytte åpent og fange inn barnas innspill, skrive praksisfortellinger, gjøre formelle og uformelle observasjoner for så å legge dette (pedagogisk dokumentasjon) til grunn for vurdering, videre planlegging og justering av praksis.

Det er derfor utarbeidet to utgaver av årsplanen: en for gul og rød gruppe (3-6 år) og en for grønn gruppe (1 – 3 år). Barna får tilrettelagt aktiviteter i samsvar med interesser, behov, alder og modning. Det betyr at vi arbeider med barna i grupper, og at barna til tider gjør forskjellige aktiviteter og prosjekter. Det innebærer også at aktiviteter og tema kan avvike fra denne årsplanen, og at barnas dags- og ukerytme kan praktiseres fleksibelt.

Et godt og trygt barnehagemiljø for hvert barn; Årsplanen er, i samarbeid med barn og foreldre, et resultat av de kunnskaper personalgruppen har tilegnet seg om barna i karusellen barnehage. Holdninger til barns lek og vårt syn på barn generelt berører fundamentale sider ved vårt pedagogiske grunnsyn. Vi vet at barna som er betrodd oss, er forskjellige og har ulike behov og forutsetninger. Vi bruker mye tid på å finne tiltak som sikrer at det enkelte barn trives og er i utvikling.

Vi arbeider systematisk for å sikre hvert barn et trygt og godt barnehagemiljø i barnehagen. Vi legger vekt på å se og høre barn i lek og samvær med andre barn, og iverksetter tiltak eller aktiviteter for at barn som trenger det skal få hjelp til en bedre situasjon i barnegruppen. Barnas ”stemme” gir som sagt føringer i hverdagen og utløser gjerne små eller store prosjekter hvor barna medvirker og medbestemmer ut fra sine interesser, behov og forutsetninger.

Vi synes det er særlig viktig at små barn møter voksne som er følelsesmessig engasjerte, har kunnskaper, evner og vilje til å se hvert barn, lytte, samspille og støtte barna på en anerkjennende måte, som fremmer trivsel, inkludering, vennskap, lek og læring, demokrati, mangfold og positiv utvikling.

Gjennom aktivitetene beskrevet i langtidsplanen (virksomhetsplan) og årsplanen, samt aktiviteter i dags- og ukerytmen, og barnas egne prosjekter gjennom året, får barna erfaringer innenfor alle fagområder omtalt i rammeplanen for barnehager i løpet av året.

Årsplanen er veiledende, da vi stiller oss åpen for barnas egne innspill og ideer, eller når vi ser det er behov for å ta opp andre tema. Det kan derfor være aktuelt å la nye aktiviteter og tema komme i tillegg til, eller i stedet for de oppsatte.

Ellers håper vi dere spør hvis det er noe dere lurer på. Hvordan eller hvorfor vi gjør de ulike tingene i barnehagen, osv. Vi vil prøve å hjelpe dere så godt vi kan.

Denne årsplanen har egen kalender hvor dere selv kan fylle inn aktiviteter det er viktig å huske. Det utarbeides en egen «oversikt over merkedager» vår og høst, som følger aktivitetene i denne årsplanen.

Hver måned vil dere i tillegg få tilsendt en utfyllende månedsplan i *Karusellnytt* (vårt månedsbrev) på e-post.

På barnehagens oppslagstavle i garderoben vil også månedsplanen og andre viktige opplysninger være tilgjengelig.

Dere finner virksomhetsplanen, årsplanen og annen viktig informasjon på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>

Håper den nye årsplanen vil være et godt hjelpemiddel for dere i hverdagen.

VI ØNSKER MED DETTE ET GODT SAMARBEID I TIDEN FREMMER, OG AT BARN A VIL FÅ EN FIN OG LÆRERIK TID I BARNEHAGEN.

Hilsen: Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

Karusellen barnehage holder hus i en trivelig rødmalt villa, som ble oppført av arkitekt Per Geelmuyden Grieg i 1932. Karusellen barnehage leier huset av familien. Rommene i huset er store og lyse med god plass til allsidig lek og hverdagsaktivitet. Inngangen fører inn til barnegarderoben hvor hvert barn har tildelt sin plass. Stellerrommet har inngang fra garderoben. Kjøkkenet er et sentralt og mye brukt rom i barnehagen, og er også gjennomgang for å komme inn til spisestuen og de to hovedstuene. Rommene er møblert med ulike soner, utstyr og materiell og er på den måten tilrettelagt for allsidig lek og aktivitet og progresjon til alle aldersgruppene. «Sovehuset» hvor små barn sover i egne vogner, er utformet med store vinduer som gir godt med dagslys og innsyn til de sovende fra både husets hovedstue og fra utelekeplassen. Ute området vårt har en gammel og vakker Rododendron hage som gir fine klatre muligheter for de store barna, og er akkurat passe ulendt i terrenget til å gi våre yngste gode motoriske hverdags utfordringer. På utelekeplassen finnes et leke hus med stor sandkasse og gjerde rundt. Den fine rutsjebanen og klatrestativet vårt er også populært og mye brukt av barna. Barna foretar mange spennende reiser i vår fine” lekebåt”, og ser helt tydelig alle de farlige haiene som svømmer på lur like ved ☺ Barna kan også disse, eller boltre seg i lek med våre sykler og øvrige uteleker. Barnehagen disponerer også et hus til oppbevaring av uteleker. I dette huset er det innredet et lite atelier hvor mindre grupper av barn, sammen med pedagog, kan få utløp for sin kunstneriske kreativitet og blant annet få lære om teknikker, fargelære og om lys og skygge. Huset har store, hvite vegger som naturlig utgjør vårt eget Galleri.

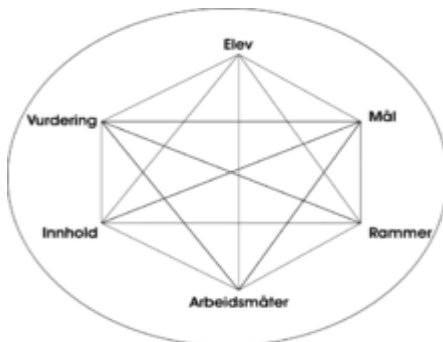
Friluftsliv: I Karusellen barnehage har vi valgt å legge vekt på det å være mye ute og bruke naturen og uteområdet vårt året rundt Lek og aktivitet ute gir varierte utfordringer og opplevelser til både kropp og sjel, og erfaringer viser at det gir god sosial tilhørighet. Barnehagen ligger ved foten av keiserlige Ulriken og Svartediksområdet er en del av vårt nærmiljø. Mulighetene i nærområdene og utelekeplassen vår inspirere til lek, aktivitet og undring året rundt. Skogsområdet rundt Montana er et populært og mye brukt turområde for barnehagen. Skogen byr på et godt utvalg av løvtrær og nåletrær, blomster og andre vekster, fugler, insekter og små gnagere, elvevann og bål plass. Dessuten er Montana en gullgruve for barnas uendelige fantasi☺. Områder rundt Svartediket er også lett tilgjengelig for oss. Barnehagen har leieavtale med Svartediket Vel, og disponerer velforeningshuset 5 dager i uken dette året. Nærmiljøet vårt består av en fin blanding av eldre og nyere bolighus og bygg, og området har mye spennende historie for nysgjerrige små og store «forskerspirer».

I tillegg til å ha et flott, variert og utfordrende turområde, har vi mange nærliggende muligheter for kulturelle utflukter. Vi bruker kollektiv transport, eller tar beina fatt, og er ivrige brukere av byens museer, teater, konsert, bibliotek og annet avhengig av årets temavalg. Hvert år får de eldste barna skøyteopplæring i Bergenshallen fordelt over 6 uker fra midten av januar. Når vi får snø kan barna ta med ski eller akebrett til barnehagen, Snø gir oss også fine akemuligheter på Montana. Når det ikke ligger snø på bakken, kan barna fritt ta med egne sykler til barnehagen.

Barnehagens verdigrunnlag er å skape gode barndomsminner gjennom allsidige opplevelser og erfaringer preget av trivsel, vennskap og lek. De ansatte i barnehagen legger stor vekt på å skape gode hverdager for barna der **trygghet, trivsel, tillitt, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet** - det å bry seg om hverandre står sentralt. Gjennom barnehagens formelle læringsaktiviteter legges det til rette for fordykning, gjenkjennelse og gjentakelse samtidig som vi er opptatt av å oppdage og følge opp det barna er opptatt av. Gjennom små og større prosjektarbeid introduseres nye perspektiver og det tilrettelegges for nye opplevelser og erfaringer basert på det som barna allerede er opptatt av. Dette, sammen med bevisst bruk av leker og materiell, verktøy og tilgjengelig utstyr sikrer vi progresjon i barnehagens innhold for alle barn (se også *progresjon i omsorg, lek, danning og læring*). Vi vil være tydelige, nærværende voksne med både intellektuell og følelsesmessig tilstedeværelse for barna.

Karusellen skal være et godt og trygt sted å være for både små og store, og vi legger vekt på å gi barna gode naturopplevelser året rundt. Barna skal oppleve glede, og føle seg betydningsfulle og velkommen hos oss. Vi vil være med å skape gode barndomsminner ved å bry oss om hverandre, være en del av et fellesskap preget av varme og kjærlighet, og få virke – og medvirke i et miljø preget av ressurstenkning og anerkjennende holdning. I dette arbeidet legges også sterke føringer hos de ansatte for å forebygge og motvirke krenkende atferd mellom barn og mellom voksne og barn. Foreldre er viktige samarbeidspartnere for å skape «den gode barndom» for både egne og andres barn i barnehagen vår. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for arbeidet vårt med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43, og denne er inkludert i vår internkontroll.

VERKTØY FOR PLANLEGGING AV TEMA OG AKTIVITETER FOR BARN

Didaktisk relasjonstenkning: Hvert år planlegger personalet i samarbeid med foreldre, og barna, årets nye målsetninger og tema. Arbeidet foregår på planleggingsdager for personalet, i samarbeidsutvalget med foreldrerepresentant, på foreldremøter og ved å observere, skrive praksisfortellinger, gjennomføre barnesamtaler og fange opp og ta med signaler og utsagn fra barna i hverdagen. Didaktisk relasjonstenkning er en modell for didaktisk planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet med barna. Didaktisk relasjonstenkning fungerer som et begrepsapparat og gir en forståelsesramme som klargjør sammenhenger og skaper bevissthet rundt forskjellige elementer barnehagelæreren må ta hensyn til. I tillegg til å være et verktøy for systematisk gjennomgang av konkrete didaktiske situasjoner, som gjør barnehagelæreren mer sensitiv og selvkritisk, så fører det til at den som skal lære bort ansvarlig gjøres. De didaktiske kategoriene i modellen omfatter: mål, innhold, deltakerforutsetninger, arbeidsmåter, rammefaktorer og vurdering.

Vår pedagogiske plattform, våre mål og arbeidsmåter er beskrevet i barnehagens virksomhetsplan. Årsplanen gir informasjon om årets mål, aktiviteter og temavalg som er” milepæler” på veien mot overordnede mål. Arbeidet vurderes opp mot barnas utbytte av aktivitetene på planleggingsdager av personalet, på foreldresamtaler, og av foreldre på brukerundersøkelser.

BARNEHAGENS FORMÅL OG SAMFUNNSMANDAT

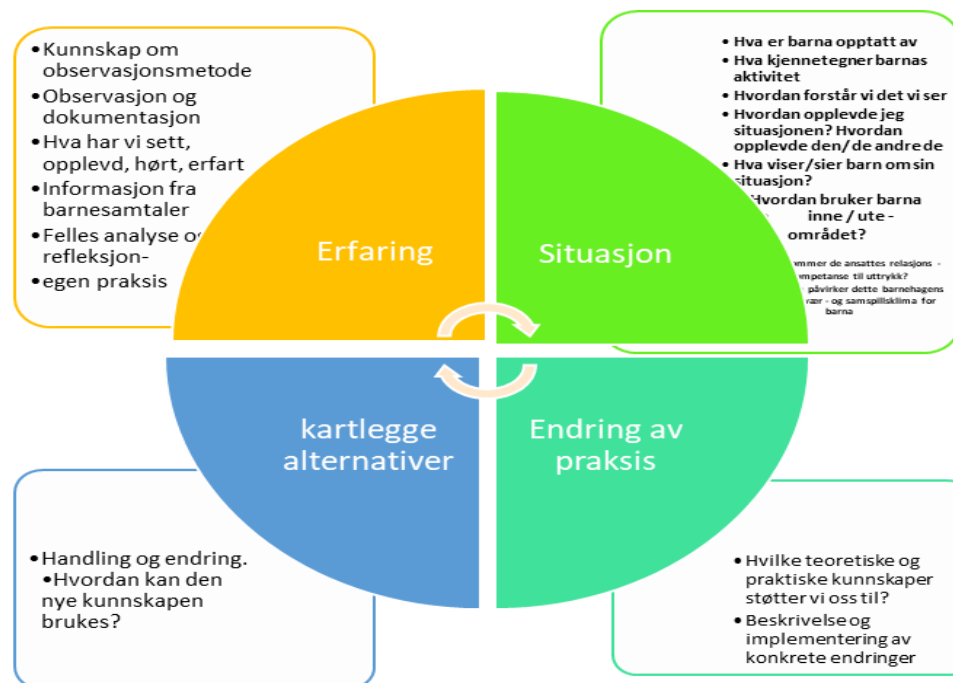
Barnehagens formål er nedfelt i barnehagelovens kap.1 §1, og sier at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid med barnas hjem for å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse. Formålsparagrafen innebærer at barnehagen skal legge til rette for barnas allsidige utvikling, fremme trivsel, læring og utvikling. Barnehagen skal legge vekt på å fremme livsmestring, bidra til god helse og følelsen av egenverdi hos barnet. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jmfør grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art.3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet. Barn skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden.

Barndommen skal leves og nytes, og barna skal gis rom til å gjøre egne erfaringer som rustet dem til livet. Grunnlaget for å kunne delta i et demokratisk fellesskap, skjer i samspill og lek med andre barn og voksne. Barn skal få hjelp til å forstå seg selv, tro på egne ressurser og sakte, men sikkert ta ansvar for eget liv. Dette forutsetter kjærlige, nære respektfulle og ansvarsbevisste voksne med god relasjonskompetanse.

Barnehagen skal være et godt sted å være for barn, foreldre og ansatte. Verdien i Karusellen barnehage – **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet**, inkluderer også; respekt, raushet, toleranse, inkluderende fellesskap og engasjement som skal gå som en rød tråd i barnehagens arbeid. Barn, foreldre og ansatte skal oppleve gode relasjoner, og et godt samarbeid. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage over en 5 års periode og for inneværende år.

PROGRESJON I OMSORG, LEK, DANNING OG LÆRING

Årsplan skal vise hvordan barnehagen arbeider for å sikre progresjon i arbeidet med omsorg, lek, læring og dannelse. For oss innebærer progresjon i arbeidet at vi må arbeide som en lærende organisasjon, og vi vil derfor knytte progresjon til hvordan vi planlegger, vurderer, lærer av og justerer praksis. Barnehagens arbeid skal være planlagt og basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foresatte. (se virksomhetsplan s. 25 - 29 for utfyllende beskrivelse) Gjennom kontinuerlig vurdering av det pedagogiske arbeidet skal barnehagen sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Personalets kompetanse er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Progresjon innebærer at barnehagehverdagen må være tilrettelagt slik at alle barna skal kunne utvikle seg, lære og oppleve fremgang. For å fremme progresjon skal personalet tilrettelegge gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter skal barna utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder.

Slik arbeider vi med årets mål, vurdering og progresjon:

I barnehageåret 2026 vil vi arbeide spesielt med å utvikle de ansattes **kunnskap og forståelse for «Hverdagsmøtene mellom foreldre og ansatte»** gjennom deltakelse på kompetanseløype i regi av Bergen kommune -barnehagemyndighet. Vi vil også fortsette vårt fokus på ansattes **relasjonskompetanse**. Dette er ferdigheter, evner, kunnskap og holdninger som etablerer, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker. Skal vi lykkes i arbeidet med barn og kollegaer er det viktig å arbeide med alles relasjonskompetanse. **Kvalitet i barnehagen skapes gjennom relasjoner**. Ansvarlige voksne er opptatt av at barna skal lykkes, de lytter til barna, er på lag med barna, skaper hverdagsmagi, bidrar til at barnet mestrer nye oppgaver og løfter dem opp og fram. Vår relasjonskompetanse bygger i stor grad på vår evne til empati, vår evne til å sette oss inn i barnas perspektiver, tanker og følelser. Barn kan primært utvikle sin egen relasjonskompetanse og empati gjennom å omgås voksne som allerede kan dette. Samtidig vil vi også fortsette arbeidet med å systematisere de erfaringer og valg vi gjør oss, og hvordan det påvirker barnas trivsel, opplevelse av vennskap, bli inkludert, få medvirke i sin hverdag, læring og utvikling og om demokratiske prosesser i barnehagehverdagen. Vi vil bruke heftet «Pedagogisk dokumentasjon – å utvikle seg og lære sammen» som verktøy. Vi ønsker med det å synliggjøre vår forståelse og vårt arbeid med progresjon utover den mer skjematisk inndeling av progresjon knyttet til fagområdene i virksomhetsplanen, og fokusere vår innsats mot progresjon og utvikling som en prosess som påvirkes av våre arbeidsmåter. Alle ansatte har tilgang på barnehagens HMS – system i PBL Mentor, og involveres i barnehagens HMS- arbeid og internkontroll.

Trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet; For barnehagen er det en primær oppgave å gi barna god omsorg, kjærlighet og nærhet. Det er en sammenheng mellom hvordan barnet oppfattes av sine omsorgspersoner og hvilken omsorg det får. Omsorg og kjærlighet er en forutsetning for at barna opplever trygghet. Trygghet og omsorg henger sammen, og danner grunnlaget for lek, læring, trivsel, og utvikling.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og områder for egenvurdering av praksis: * Vi sikrer at alle nye barn har en primærkontakt og vurderer og utvikler vårt tilvenningsprogram i samarbeid med barnets foresatte * Vi sikrer at barna opplever forutsigbare og tydelige rutiner (med utgangspunkt i fast dagsrytme og struktur på dagen og uken (se også: dags – og ukerytmen i denne planens 2 siste sider) * Vi bruker dagtavle for å visualisere dagen og aktivitetene som kommer. * Vi legger til rette for felles erfaringer som kan danne grunnlag for lek, samspill og vennskap. * Vi sørger for at alle barn opplever ansvarlige, omsorgsfulle og anerkjennende ansatte. * Vi tar i bruk og anerkjenner barnas egne omsorgshandlinger. * Vi arbeider med alle ansattes relasjonskompetanse og sikrer kompetanseheving ved eksterne og interne kurs/seminarer og felles refleksjon.

Et inkluderende leke- og læringsmiljø i barnehagen med nulltoleranse og forebyggende arbeid: Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. En god fysisk og psykisk helse er grunnlaget for livsmestring. Karusellen barnehage skal gi et trygt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og legge til rette for at alle barn opplever å ha en betydningsfull plass i felleskapet. Vi skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring, vennskap og inkluderende felleskap og sunne kost- og helsevaner. Mennesket har behov for kjærlighet og nærhet i trygge relasjoner, og en slik trygghet gir barn muligheter til å utforske omverden. Å være deltaker i lek og få venner er avgjørende for barns selvfølelse, trivsel og meningsskaping. Å være venner betyr å bli godtatt og verdsatt for den en er. Selvfølelse handler om hvordan vi ser på oss selv, og hvor mye vi føler vi er verdt. Barn som kjenner sine styrker og svakheter, og tenker godt om seg selv, har bedre forutsetninger for å håndtere konflikter og motstå negativ påvirkning. En god selvfølelse er viktig for å bli et selvstendig menneske, som tør å stole på seg selv og tar gode valg - både for seg selv og andre. Det er de voksnes ansvar, både i barnehagen og hjemme, å legge til rette for at barna utvikler gode sosiale ferdigheter, og bidra til at de får positive vennerelasjoner. Dette er med på å forebygge mobbeadferd. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for vårt arbeid med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi har utarbeidet handlingsplan med nulltoleranse for krenkende atferd og forebyggende arbeid i barnehagen med tiltaksplaner. (se handlingsplanen på vår hjemmeside) som følges opp og jevnlig og evalueres og justeres i tråd med ny kunnskap. Vi gjennomfører barnesamtaler vår og høst og spør om barnas opplevelse av vennskap og barnehagedagen (avhengig av alder og språkferdigheter). * Vi observerer og kartlegger relasjoner i barnegruppene, og sikrer at alle barn har noen å leke med. * Vi støtter barna i turtaking i lek, samspill og aktiviteter. * Vi støtter barnas språkutvikling * Vi gir rom for barnas egen konflikthåndtering og støtter med handlingsalternativer. * Vi støtter barnas egne omsorgshandlinger * Vi deltar i og støtter barnas lek. * Vi legger til rette for næringsrike og sunne måltid, og inkluderer barna i å velge blant et kvalifisert og sunt utvalg. * Barna blir jevnlig tatt med i valg av turområde og blir tatt med i planleggingen av utflyktens innhold.

Lek, læring og danning. Lek, læring og danning skal sees i sammenheng, og barnehagen skal legge til rette for læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Læring og danning skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. I barnehagen er lek og samspill viktige læringsarenaer. Barnehagen skal legge til rette for barns læring i planlagte og spontane situasjoner, og tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø hvor barnets medvirkning er i fokus. Barnas nysgjerrighet, undring og interesse skal møtes av interesserte voksne. Danning er et sentralt begrep i det norske utdanningsløpet, fra barnehage gjennom skolegang. Danning er ikke et entydig begrep, men handler om å ruste barnet til å mestre livet. Danning dreier seg om å utvikle evnen til å tenke selv, reflektere og ta ulike perspektiver og være en medskaper i felleskapet.

Leken er grunnleggende når barnet utvikler seg. Leken styres av barnas egen virkelighet der prosessen er det viktigste. I denne prosessen øker barnets forståelse av ulike verdier og normer. De får erfaringer med og får testet ut hvordan løse konflikter og de lærer seg det sosiale samspillet. De kan leke det de har opplevd, skape nye ideer og utforske dem og prøve det ut i roller. Leken er lystbetont og indre motivert, leken har egenverdi – å leke er et mål i seg selv. I Karusellen barnehage har vi som hovedmål at barna skal oppleve et stimulerende miljø som fremmer **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet**, læring og utvikling, og støtter opp om deres **lyst til å leke**, utforske, lære og mestre. Dette skal også komme til uttrykk i vårt arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Fagområdene skal sees i sammenheng, og være en gjennomgående del av barnehageverdagen.

Fagområdene er: ☒ kommunikasjon, språk og tekst ☒ kropp, bevegelse, mat og helse ☒ kunst, kultur og kreativitet ☒ natur, miljø og teknologi ☒ antall, rom og form ☒ etikk, religion og filosofi ☒ nærmiljø og samfunn

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi bruker natur- og realfaglige tema som utgangspunkt for arbeidet med de ulike fagområdene. * Fagområdene i rammeplanen blir naturlig ivaretatt gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens mange tradisjoner, kulturelle utflykter og faste formelle læringssituasjoner. * Vi deler barna inn i grupper etter alder, modenhet, ønsker og behov, til aktiviteter og lek, både inne og ute. * Vi legger til rette for skjermede lekegrupper, og sikrer at barna får rom for og støtte til fordypning i leken. * Vi er aktive brukere av byens kulturtilbud, bibliotek og museer. * Vi bruker nærmiljøet og nærområdene våre til lek og læring, fordypning og rekreasjon * Vi bruker samlingsstund som en arena for refleksjon og samtaler i forkant og etterkant av aktiviteter.

Barns medvirkning og demokrati; Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. Barns medvirkning handler om mer enn å være med på å bestemme. Det handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, og bli synlig og være betydelig i sosiale sammenhenger. I tråd med vårt barnesyn handler det om å være lydhør for barnets mange ulike måter å uttrykke seg på, ikke bare verbalt. Vi ser, lytter og lar oss inspirere av barnas nysgjerrighet. Vi holder liv i barnas spørsmål, studerer hvordan barna søker svar og utfordrer barnas tanker. Vi legger til rette for barnas egne prosjekter og tar deres interesser, ønsker og behov med i vurderingen, i planlegging og justering av praksis.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi henter inn barnas innspill, ønsker og behov, skriver praksisfortellinger og gjennomfører barnesamtaler. * Vi jobber prosjektbasert med fokus på barnas allerede igangsatte lek og aktivitet i planene og legger til rette for gjenkjennelse, fordypning og nye perspektiver. * Vi observerer og dokumenterer praksis for å sikre at alle barn blir sett og hørt uavhengig av kommunikasjonsferdigheter, i aktiviteter, lek, vennskap og samspill. * Vi legger til rette for at ulike materialer og leker er tilgjengelige for barna * Vi dokumenterer arbeidet vårt med «tilbakeblikk» til samtale og refleksjon mellom barn, mellom barn og deres foreldre og ansatte.

SWOT ANALYSE FOR KARUSELLEN BARNEHAGE

OMVERDEN	EGEN ORGANISASJON
TRUSLER	FORBEDRINGSOMRÅDER
<ul style="list-style-type: none"> • Redusert økonomisk ramme • Mangel på barnehagelærere • Mangel på interessenter • Smittevernsnivå samfunnet / barnehagen må drifte etter 	<ul style="list-style-type: none"> • Profilering av barnehagen • Foreldresamarbeid i FAU • Vedlikeholde innemiljøet • Oppgradere uteområdet • Utvikle og inkludere atelieret i det faste pedagogiske tilbudet • Redusere sykefraværet • Kompetanseheving / felles faglig oppdatering
MULIGHETER	STERKE SIDER
<ul style="list-style-type: none"> • Tilknytning til store nærliggende arbeidsplasser • Økt fokus på kvalitet • Tverrfaglig samarbeid med HVL • Fokus på samarbeid i forbindelse med overgang barnehage og skole – «Playdates» på tvers av barnehager • Miljøfyrtårn resertifiseres sommeren 2026 • Sterk foreldremedvirkning • Årlige brukerundersøkelser • Samarbeid med Landås menighets eldresenter; plante i plante kasser, aktiviteter og samvær med de eldre, ol • Kompetanseheving for ansatte – kursrekke i regi av Berge kommune – barnehagemyndighet, PBL og interne kurs. • Førstehjelpskurs for alle ansatte - årlig • Felles studiereise for ansatte hver 3-år (er inkludert i kompetanseutviklingsplan) Neste reise er høsten 2027 (2 dager i høstferien) 	<ul style="list-style-type: none"> • Godt arbeidsmiljø • Stabilt personale • Gode tur – og uteleksmuligheter som benyttes flittig • Barna gis store muligheter til medvirkning • Aktive og engasjerte ansatte. • Omsorgsfulle ansatte som er god på tilknytning og relasjonsbygging mellom voksne og barn, og mellom barna. • Variert mattilbud med fokus på mer sjømat i hverdagskosten (fiskesprell prosjekt) • Godt foreldresamarbeid • Engasjerte og interesserte eiere • Gode sovefasiliteter i eget bygg for de yngste barna • Barnehagen ble sist RE sertifisert Miljøfyrtårn i 2023 • Leieavtale med Svartediket Vel – velforeningshuset 5 dager uke

MÅLSETTING

Barnehageloven og rammeplan for barnehagen gir klare føringer for det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Formålsparagrafen fastsetter barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag den skal bygge på. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage for innværende år og over en 5-års periode.

” Barn er bare så kompetente som deres omgivelser tilbyr dem muligheten til å være” Pianta, 1999 s. 64). Læring og utvikling forutsettes av nærhet, fysisk kontakt og kjærlighet. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagens indre liv hvor det stilles krav til personalets oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn. God omsorg måles på kvaliteten i relasjoner og tilknytning mellom voksne og barn, og barna imellom. Med god **relasjonskompetanse** er **omsorg – et ekte naturprodukt!!!**

De ansatte skal ha nødvendig kunnskap og trygghet til å håndtere de oppgaver – og ansvarsområder de er satt til og pålagt gjennom barnehageloven og sin stillingsinstruks. Barnehagen utarbeider kompetanseutviklingsplan sammen med ansatte for innværende år og for en 5 års periode som gjenspeiler ansattes ønsker og behov for å styrke sin kompetanse. Dette året er «Hverdagsmøtene mellom foreldre og ansatte», ergonomi, samt risikoanalyser i MentRos i PBL - Mentor fokus for felles kompetanseutvikling. I dette arbeidet gjennomfører de ansatte et utviklingsprosjekt i regi av Bergen kommune, barnehagemyndighet: «Hverdagsmøtene mellom foreldre og ansatte», og ekstern og intern opplæring i ergonomi og bruk av PBL-Mentor.

God språkutvikling;

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den non – verbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Det å få allsidige erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Også det å samtale om følelser, tanker og opplevelse, er nødvendig for å utvikle et godt språk. Viktige sider ved kulturoverføringen er knyttet til både skriftlige og muntlige fortellinger, dikt, rim, poesi, regler og sanger, og leken er en grunnleggende livs – og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom. I år vil også «tegn til tale» inkluderes i barnehagens faste, daglige pedagogiske arbeid med barna.

Lekens betydning og et levende demokrati: Det er en utbredt oppfatning at lek er tilfeldig og læring skjer formelt. Ingen av delene er riktig. Barna lærer gjennom leken uten at de nødvendigvis er bevisst det de lærer. Gjennom leken oppøver barna ordforråd og utvider sin begrepsverden. Barna trener sine muskler og sanser og bruker sin tanke og sin fantasi. I leken er barnet fritt til å prøve ut alternativer, og det reflekterer over forhold i” virkeligheten. Denne formen for lek er en av drivkreftene i utviklingen av språk og” ren” matematikk. Leken gir barna rike muligheter til å ta initiativ, men også å kjenne på kroppen hvordan de må tåle andres initiativ. Det kan bety at barna opplever motstand, forstyrrelser og avbrytelser. Disse avbruddene og motstandsopplevelsene har en betydning for barnas mulighet til å oppdage seg selv og andre som deltagere i et demokrati. Slike opplevelser er ikke bare en kilde til frustrasjon, uenighet og gråt, men også et eksempel på levende demokrati.

Matematikken finnes inne i våre hoder i form av abstraksjon og systematisering. Papirbretting er dermed ikke matematikk med mindre en tar i bruk geometrisk innsikt til å finne ut hvordan en går frem for å brette en bestemt figur. I naturen kan vi finne et materielt grunnlag for å gi eksempler på matematiske begreper og strukturer. Det samme gjelder de erfaringer barna gjør seg gjennom lek. Erfaringer barna gjør seg gjennom **leken er et verdifullt «råmateriale»**, men matematikk blir det først av det når barnet gjennom refleksjon og språk kan bruke erfaringene til å finne ut noe gjennom eget logisk resonnement. I barnas verden er matematikken til stede som tankestrukturer og handlingsmønstre og språk knyttet til den konkrete virkeligheten. (Einar Jahr, 2001). Det er derfor viktig for oss å legge til rette for å gi barna mange førstehåndserfaringer og **gi barnas egen lek og aktivitet godt spillerom**.

Musikk inneholder mange elementer som kan være **sentrale i arbeidet med barns språkutvikling**. Ord og setninger har en oppbygning som inneholder rytme, tempo og dynamikk, akkurat slik musikk har. Barns behov for å uttrykke seg er medfødt, og evnen til å kommunisere er en viktig del av det å være menneske (Aalberg & Semundseth, 2008). Sang og sangleker med bevegelser og «tegn til tale» er også en kilde til opplevelse av felleskap, tilhørighet og mestring. I Karusellen barnehage synger vi hver dag, både i felles samling og mer spontant. Det er et mål at sang, sangleker og musikk skal styrke barnas «vi» opplevelse samtidig som den er utviklende for barnas språk og motorikk. Progresjonen ivaretas ved valg av sangenes kompleksitet.

Vårt pedagogisk grunnsyn og visjon:

Vårt pedagogiske grunnsyn på barns læring er: **Barn er ikke passive mottakere av kunnskap og forståelse, de er erobrere!** Vår visjon er derfor” **Glade erobrende barn i lekende raust felleskap!”**

Barnet erobrer selv gjennom lek, læring og gjennom sansing. Opplevelse bearbeides, blir til erfaringer og blir en del av barnas kunnskap. **Læring** er spontant og knyttet til” her og nå”. Det skjer gjennom handling og i samspill med andre. Leken har en sentral plass og de ansatte skal fremme **vennskap, demokrati og felleskap** og forebygge og følge opp krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Rolleleken er ofte en naturlig uttryksform for barn. I rolleleken tar barnet hele seg selv i bruk. Barnet føler seg hjemme i rollelekens måte å uttrykke seg på. I rammeplanen står det at man skal ta vare på barns behov for lek, at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre.

Sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø: I arbeidet med å sikre barna **et trygt og godt barnehagemiljø** har vi blant annet implementert et psykologisk førstehjelps program som er utviklet for barnehagebarn. Opplegget introduserer grønne og røde tanker gjennom «**Grønne tanker- glade barn**» og har til hensikt å stimulere barns tanke– og følelsesbevissthet. Barns tanker er avgjørende for barnets følelser, handlinger og utvikling. Barn kan øve på å bli en god venn for seg selv, en venn som støtter og trøster når livet er vanskelig, og gleder seg når mye går bra. De kan øve på å tenke om seg selv og andre med vennlighet og respekt.

Det man lærer når man er liten, danner fundamentet for trivsel, læring og helse. Å utvikle omsorg for seg selv og andre, gjør gode dager bedre og vanskelige dager litt lettere å takle. Vi har også implementert **Barnas verneombud** som er et nasjonalt tverrfaglig kunnskapsløft til barnehagene. Vi har ansatte som har ekstra kompetanse på å se de sårbare barna i barnehagen, som kan forebygge, varsle og bidra til å hjelpe de minste og mest sårbare barna i samfunnet innenfor vold og overgrep, barnehagemiljø- mobbing og krenkelser og barn med behov for spesiell tilrettelegging.

(se også vår handlingsplan for «nulltoleranse og forebyggende arbeid» <https://karusellen.barnehage.no/File/Getfile/8ae5d7ff-f5de-43aa-8d8b-024383d83c1b>)

Tema og aktiviteter i årsplanen: Det er et mål at tema og aktiviteter i denne årsplanen skal inspirere til lek og bidra til god mestringsfølelse, utvikling og progresjon for hvert barn ved at **fordypning og erobring** gis utfordringer på mange ulike måter både faglig og sosialt. Barna skal få oppdage, undersøke, forstå sammenhenger, få utvidet sitt perspektiv og få ny innsikt både individuelt og i gruppen.

Sosialiseringssprossene som barna gjennomgår i lek berører også vesentlige sider ved **barnekulturen**.

Barnehagens kultur og tradisjoner skal sammen med nye tema sikre at barna får rikelig tilgang på opplevelse som gir dem et allsidig lærings – og utviklingsmiljø på deres egne premisser og med aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen.

Arbeid med fagområdene; Med bakgrunn i vår kunnskap om barnegruppen har vi utarbeidet en årsplan som gjenspeiler behov og interesser innenfor fagområdene; Natur, miljø og teknologi, nærmiljø og samfunn, kommunikasjon, språk og tekst, kunst, kultur og kreativitet, etikk, religion og filosofi, antall, rom og form og kropp, bevegelse, mat og helse.

Vi har valgt å tilnærme oss tema med en arbeidsform vi kaller: ” **Barn som forskere**”. Små barn undrer seg mye og vi erfarer at spørsmål ofte er rettet mot seg selv, om andre, om naturen og fenomener i hverdagen. Det er et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet og vi vil legge til rette for at barna møter **realfag, språk, kultur, estetiske fag, nærmiljø og samfunn** og **bærekraftig utvikling**, på en undrende og utforskende måte.

Valg av fokusområder: Gjennom observasjon av barns lek og interesser, vurdering og samtaler med innspill fra barn, foreldre og ansatte, har vi kommet frem til årets tema og fokusområder;

Tema innenfor de nevnte fagområdene er **tema om geologi med stripete, prikkete og lag på lag historier hvor kjernen er kunnskap om bergarter, mineraler og smelter som jorden består av, jordens struktur og oppbygging fra indre kjerne til overflate. Vi begynner med mønstre; stripete, prikkete og lag på lag, ulike farger og geometriske former, strukturer og egenskaper. Tema om bærekraftig samfunn, «matauk», tradisjoner og kultur, samt tema om vennskap, demokrati og demokratiske prosesser i lek, barnas rettigheter, og aktiviteter som vårt Miljøfyrtårnarbeid mm er faste tema vi fletter inn i årsplanens aktiviteter.**

Denne årsplanen er bygget opp rundt barnas egne interesser og innspill, samt innspill fra foresatte og de ansattes vurdering av barnegruppens behov. Andre prosjekter; altså barnas allerede pågående aktivitet (her og nå) kommer i tillegg eller i stedet for våre formelle planlagte aktiviteter. I oktober arrangeres høstutstilling i barnehagen for foreldre med familie for å dokumentere og vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

På turdager i eget nærmiljø skal vi utforske naturfenomen, studere og sanke steiner/ bergarter og sortere og klassifisere. I tillegg til ekskursjoner i eget nærmiljø, skal vi søke informasjon i litteratur, samle egne data og gjøre en rekke **forsøk** knyttet til tema. Vi skal delta på kulturelle arrangementer på Barnas Kulturhus, og i byen vår, samt besøke Naturhistorisk museum. Vi gjennomfører også vår årlige skøyteopplæring for 3 – 6 åringene (gul og rød gruppe). Vi lager utstillinger og benytter blant annet gjenbruksmateriale og naturmateriale i dette arbeidet. Vi samler bilder og informasjon til en bok om «Bergarter og «steingode» historier, vennskap og andre tema barna er opptatt av gjennom året. Gode tradisjoner og markering av viktige høytider og merkedager vil også prege tema og aktiviteter gjennom året. Blant annet vil vi gjennomføre «kylling prosjektet» hvor barna får være med på hele prosessen fra å vaske og lyse befruktete hønseegg, følge med på dem i rugemaskinen, og stelle nye klekkede kyllinger i barnehagen. Vi har også etablert et godt samarbeid med Landås Menighets eldresenter hvor vi får benytte noen av deres plante kasser til «matauk», og hvor vi planlegger for noen felles aktiviteter med førskolebarna og de eldre på senteret. Oversikt over alle viktige «merkedager» i barnehagen finner dere på vår hjemmeside; «*Merkedager – våren 2026*» og «*Merkedager-høsten – 2026*»

Karusellen barnehage ble Miljøfyrtårn sertifisert i 2010 og RE sertifisert i 2013, 2016, 2020 og 2023. Sammen med barna skal vi bla fortsette det gode arbeidet med kildesortering og gjenbruk og arbeide for mulig resertifisering sommeren 2026.

Karusellen barnehage ble i 2011 ” fiskesprell **barnehage**”. Vi viderefører gode vaner, og har som mål å utvikle omfanget av sjømatprodukter til barnas måltider.

«**Matauk**»; Gjennom året skal vi også etablere flere bed og planteområder i hagen vår til både prydbusker og nyttevekster og legge om til **helårsplanting** i «mini – vekselbruket» vårt.

Den valgte arbeidsformen er **utforskning og undring gjennom prosjektarbeid** som både gir godt grunnlag for begrepslæring og språkutvikling samt økt kunnskap og forståelse for verden vi er en del av.

” **Barn som forskere**” er det et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet. For å utvide og støtte opp om barnas læringsprosesser og deres lek og kreativitet vil vi bruke **digitale verktøy** i det pedagogiske arbeidet. Vi skal søke informasjon, dokumentere med bilder, film og «tilbakeblikk». De ansatte vil være aktive sammen med barna og bidra til at en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Fagområdene i rammeplanen, Natur, miljø og teknologi, kropp og bevegelse. mat og helse, kunst, kultur og kreativitet, antall, rom og form, nærmiljø og samfunn og etikk, religion og filosofi, blir naturlig ivarettet gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens faste formelle lærings situasjoner. Barnets utbytte av aktivitetene vurderes opp mot innhold, våre arbeidsmåter og våre mål.

JANUAR

NNHOLD:
Årstid Vinter
Skøyter,
Tema; Geologi;

Planleggingsdager; Fredag 02.01 og fredag 30.01

En av barnehagens gode tradisjoner er å ta med de eldste barna (gul gruppe) på skøyter i Bergenshallen
Gang på skøyter; ”gå som en pingvin”, T-posisjon med bøyd knær, plogbrems
Avsetningsbergarter / sedimentære På «skattejakt etter stein» ute i skogen og på lekeplassen.

Sanger: «Januarsangen»,
Forsøk: Legge tynne lag av godteri oppå hverandre
Forsøk; Frostsprengning og sediment glass
Ord og uttrykk; Å legge stein på stein
Kunst: Lage steintroll
Matematikk; Former og vekt på stein
Månedsteg; Leke

ARBEIDSMÅTER:

Årstider: Vinteraktiviteter: I perioden hvor «mandagsturdagene» våre brukes til skøyteopplæring, vil vi legge turer til Demmen, Knatten, Montana eller «kulturell utflykt» på de andre turdagene. Dersom vi får snø, vil vi prioritere aking på Montana og andre vinteraktiviteter i barnehagen. Vi deltar også på den årlige nasjonale hagefugteltingen 2026, og registrerer på Norsk Ornitologisk Forening. Vi lager fuglemat som settes ut.

Skøyter: De eldste barna (gul og rød gruppe) vil i januar og februar få skøyteopplæring i Bergenshallen over 6 uker. Vi begynner hver treningsperiode med å la barna bevege seg fritt omkring og varme opp. For nybegynnerne starter vi med å lære dem å «gå som en pingvin», slik at de lærer å bevege seg fremover. Deretter fortsetter vi med T-posisjon med føttene i rett vinkel til hverandre. Vi lærer barna å bøye begge knærne og skyve fra med hele den bakerste skøyten og at de løper med bøyd knær. Barna får lære plogbremsing. Da skal helen presses utover, og knærne bøyes. De tekniske ferdighetene trenes inn i form av lek. Vi leker ulike fange leker, parvise løp framover og herme gåsa, for å nevne noe. Det finnes «seler» i skøytehallen som kan benyttes som støtte for nybegynnerne i starten og til lek for hele gruppen. Når barna går på skøyter stimuleres muskler, balansen og koordinasjonen. Særlig vil muskler i fot og legger aktiveres, og noen barn vil ha behov for massasje på føttene sine etter en skøyte økt 😊

Geologi: Avsetningsbergarter/ sedimentære bergarter; er det som i tidligere geologiske tider havnet i sjøen, gjennomgikk en sammenkittning og herding til stein. På grunn av steinfolding kan vi studere disse som bergarter på land. Disse har ofte en lagdelt struktur, hvor lyse soner veksler med mørke. Dette skyldes årstidsvariasjoner. De lyse lagene er et resultat av vårløsningens store sandtilførsel, men de mørke, som ble avsatt senere på året, består av leirpartikler og organiske materiale. Vi finner mye sandstein her til lands: Leire har gitt opphav til *leirstein* eller *leirskifer*. Fargen er gråsvart, og de enkelte partiklene er så små at de er umulige å se med blotte øye. Vi går på «skattejakt» etter spraglede konglomerater og runde steiner av ulik opprinnelse som er sammen kittet. Bergartene som nå er nevnt er hovedsakelig av mineralsk opprinnelse. Men også organisk materiale har gitt opphav til bergarter. Skall og skjeletter fra tidligere tiders dyreverden har resultert i massive forekomster av *kalkstein*. Fossilene vi finner i kalkstein forteller om et yrende dyreliv og om tider da vi hadde korallrev langs våre kyster. Flere bygninger er dekorert med kalkplater som inneholder fossiler. Vi skal ta en ekstra titt når vi besøker noen av byens steinbygninger gjennom våren. Vi etablerer flere «settekasser» hvor vi sorterer stein etter formen. Stein som er ovale, runde, avlange, firkantet mm, og stein som er glatte, blanke, ruglete mm. **Matematikk:** Er dette en *langkant*, *tokant* eller *firkant*? Hva vil du helst bære; 1 kilo stein eller 1 kilo fjær? 😊

Forsøk: Frostsprengning: Vi tar kalkstein, sandstein eller kråkesølv som legges i vann ett døgn. Vi legger flere steiner i hver sin plastpose og legger dem i fryseren over natten. Vi tar dem ut, fjerner posen og lar dem tine på en tallerken. Vi holder øye med hva som skjer med steinen utover dagen. **Forsøk;** Fryse inn lekedinosaurer og annet i melkekartonger fylt med vann. Lage is lykter ved kalde perioder ute. **Forsøk;** Sedimentær; Legge tynne lag av godteri oppå hverandre. **Forsøk;** Sediment glass; <https://learning-center.homesciencetools.com/article/geology-activities-for-kids-2/>

Geologi; Innenfor geologien finnes det en lære om bergartene og deres dannelse. Denne læren kalles **petrologi**. Gjennom egen forskning på stein, fortellinger og litteraturstudier skal barna få kunnskap om hvordan den ble til. Petrologien kan fortelle oss at vi har mange ulike bergarter og at disse er laget på mange ulike måter. Det vi kaller «gråstein» kan være en vakker bergart med mange bruksområder. Kanskje kan den sages opp som belegg på gulv eller utvendige vegger. Kanskje har den egenskaper som gjør at den kan brukes som byggeråstoff – for eksempel pukk ved veibygging.

Vi starter med en geologisk reise ut på lekeplassen hvor vi tar barna med på «skattejakt». Vi lar barna beskrive steinene de finner. Vi finner ut hvilke farge steinene har, om noen har striper, prikker eller hull, om steinene er blanke eller matte og hvilke former steinene har. (matematikk – sortering; form (geometri), størrelse, mønster, symmetri/ speiling mm) Vi lar barna navnsatte steinene sine etter sine assosiasjoner som f.eks. «blinkenstein», «ruglesten» osv. Vi legger steinene i vann – ser vi mer av fargene og mønstrene nå?

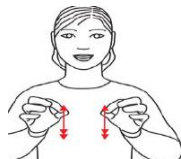
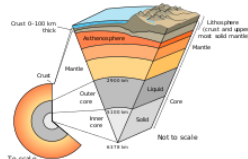

MÅL:

Skøyter: Det å gå på skøyter, uten å fokusere på prestasjonene til barnet, er en kilde til å la barnet oppleve mestring av egen kropp. Dessuten er det kjempegøy!!!

Vinteraktiviteter; Benytte årstidsbestemte muligheter for variasjon i aktiviteter.

Geologi; Barn skaper struktur i verden bla ved å finne likheter og sammenhenger mellom gjenstander. Når vi studerer ulike stein, får barna erfaringer med forskjellige former og overflatestrukturer. Barn samler naturlig på stein, pinner og skjell. De former i plastilin, trolldeig, leire – bygger med klosser, leker med pinner og kongler, plastfigurer og koppestell. Gjennom denne aktiviteten gjør barna seg stadig nye erfaringer med former og figurer. Disse gir også en god innfallsvinkel til utvikling av barnas matematiske språk og forståelse.

Januar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
		Månedens steinfrukt; Druer					
1	Månedstegn; Leke 		Ord og uttrykk; Å legge stein på stein; Å være grundig	1. Nyttårsdag	2. Planleggingsdag Evaluering av året som har gått. Arbeide med aktiviteter i ny årsplan, og arbeidsdeling.	3.	4.
2	5. Tur til Montana Lage fuglemat denne uken	6. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	7. Turdag til Demmen/ Svartediket Hva kaller vi dem som jobber med bla stein?	8. Førskolegruppe Tema: Hva er stein? (sedimentære – lagdelte stein) Turdag	9. Turdag Musikkksamling: Januarsangen, Middag;	10. 	11.
3	12. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra bhg kl. 09.15 Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	13. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag Kompetanseløypen-fagsamling kl. 18.00-20.30	14. Turdag til Demmen / Svartediket	15. Førskolegruppe Tema: Turdag	16. Musikkksamling Turdag	17.	18.
4	19. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	20. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	21. Play-date: m Fagertun barnehage. Førskolebarna besøker oss i Karusellen Bake rundstykker og spise sammen. Utelek på lekeplassen	22. Førskolegruppe Tema: Turdag	23. Turdag Musikkksamling:	24. Avsetningsbergart	25.
5	26. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	27. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting 1asdf_ Turdag	28. Turdag til Demmen/ Svartediket	29. Førskolegruppe Tema: Sedimentære bergarter; Forsøk; ett lag småsteiner, vann og jord i glass. Vi gjentar lagene, setter lokk på glasset og rister forsiktig. La det stå å synke. Turdag	30. PLANLEGGINGSDAG Personalet: Arbeide med kompetanseløypen 2025/ 2026, årsplan 2026 og merkedager våren-26, samt saker iht årshjul	31. 	

FEBRUAR

Innhold: Årstid vinter

Tema: Geologi

Fortsette temaarbeid som forrige måned.

Fossiler

Spør av liv fra tidligere tider

Protokollbok:

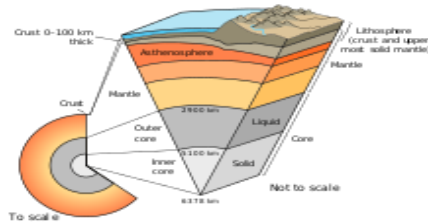
Føre protokoll over steinfunn

Lage settekasse

Kylling prosjekt

Fra egg til kylling

NB Karneval og karnevals kafé torsdag 12.02 kl. 15.00-16.00

sanger: «Februarsangen»

Lage en fossil: kylling bein, gips og sand

Kunst: Lage våre egne fossiler i leire og i sand

Månedstegn: Sandkasse

Ord og uttrykk: Å snu hver stein

Musikk: Lage instrumenter av stein

Bok: På eventyr i Sapmi

ARBEIDSMÅTER: <https://www.forskerfabrikken.no/eksperimenter/lett/forskerfabrikkens-steinatlas/>

Geologi; I avsetningsbergartene kan vi finne spor etter planter og dyr som levde på den tiden jorda ble «avsatt». Avtrykk etter organismer kalles fossiler. Vi kan bruke funn av fossiler til å finne ut hvor gammel en bergart er. I 1999 ble det funnet fossiler av alger ved Alta i Finnmark som er 1800 millioner (1,8 milliarder) år gamle. Dette er de eldste livstegn som er funnet i Europa, men i Afrika og Australia er det funnet spor av liv mye tidligere. En regner med at jorden er 4,5 – 5 milliarder år gammel. Avsetningsbergartene dannes nede i store løse masser som f.eks utenfor kysten av Norge. Nede i disse avsetningene har rester av planter og dyr blitt omdannet til olje og gass. Oljen og gassen stiger opp i hulrom og sprekker i de nydannede bergartene. For at det skal bli store mengder olje og gass på et sted, må det finnes tette lag som oljen og gassen samles opp under. (naturfagsenteret, UIO). Vi studerer fossiler i bøker, og kanskje har noen en fossil vi kan få låne? **Kunst;** Vi lager våre egne fossiler i leire. **Fossiljakt;** gjemme ting i sandkassen. Støpe materiale i gips.

Lag en fossil; Spis kylling (hel) og ta vare på noen kylling bein. Lag en gipsblanding og rør inn litt sand fra sandkassen. Putt kylling bein i gipsblandingen og la det tørke. La barna hakke frem knoklene fra gipsen igjen.

Etablere loggbok: Vi fortsetter arbeidet som i januar og etablerer en loggbok hvor vi noterer ned våre steinfunn.

Etablere settekasser: Vi studerer steinene vi har funnet på «skattejakt» gjennom lupe. Hva ligner steinene på når vi ser på steinens mønstre, sammensetning, farger, størrelse og form? Barna oppfordres til å bruke fantasien (eks: den ligner en potet, et troll....) Vi lager «settekasser» til steinsamlingen vår. Vi sorterer steinene etter farger, størrelse, form mm.

Markere samefolkets dag: Vi markerer dagen i felles samlingsstund, hvor vi forteller om samefolket og litt om deres historie og levesett. Vi viser bilder av ”samiske klestradisjoner”, lavvo og reinsdyr. Vi lager det samiske flagget, og lager samisk festmat; Bidos fra Karasjok, til lunsj. Dette er samisk festmat som tradisjonelt serveres på samenes dag. (Oppskrift; 4 porsjoner: 500 gr reinkjøtt av bog eller steik og 1- 2 kraftbein, 1,5 l vann, 2 ts salt, 1 ss. Hvetemel utrørt i kaldt vann, 2 stk gulrøtter i skiver, 3 store poteter i terninger, brunng: 2 ss meierismør, 8 ss hvetemel. Kjøttet skjæres i små biter og kokes med kraftbein i vannet. Melet røres ut i litt kaldt vann og helles over kjøttet. Kokes i 20 min. Gulrøtter og poteter tilsettes og kokes videre i 10 min. Smøret smeltes og melet brunes. Bruningen has i bidogryten og kokes sammen i 15 min. ”Leage buorre”!!!)

Karneval/ fastelavn Vi lager svarte papirkatter som vi pynter barnehagen med til karnevals kafe, Vi lager en papirsekk som vi skal bruke til ”å slå katten ut av sekken”. Barna får lage forskjellige instrumenter av stein og gjenbruksmateriale.

Karnevals kafe: Barna møter i barnehagen utkledd. På formiddagen har vi ”vis og fortell samling” hvor barna presenterer seg selv med å fortelle om hva de er utkledd som og vise hva de kan gjøre i kraft av rollen. Litt ”klovnerier” og fremvisning av sketsjen ”Fruen og tjenestepiken, Emma”, blir det også. (fremføres av personalet ; -))

På kafeen blir det blir sangunderholdning fra barna og samba og rytmer fra egenproduserte instrumenter. De eldste barna selger hjemmebakts og drikke fra kafeen vår. Vi avslutter med å ” slå katten ut av sekken”.

Kylling prosjekt: Vi låner rugemaskin, og nødvendig utstyr. Vi lyser eggene slik at barna kan se hva som skiller et rugeegg fra et vanlig egg. Rugingen tar 3 uker. Vi ser på bilder, lyser egg og følger med på kyllingenes utvikling. Selve klekkingen vil ta et par døgn fra første – til sistemann er klar. Vi vil møte barnas undring og ta deres spørsmål til videre fordykning og progresjon. Etter klekkingen skal barna få være med på alt fra stell, foring, rengjøring og temming av kyllingene. Vi lager kalender der vi teller ned til kyllingen skal klekke ut. Vi gjør også i stand buret til kyllingene. Finner fram mat, vann, varmelampe, tepper og en sandkasse der kyllingene kan vaske seg. Kanskje det er noe kyllingene liker å leke med? Blader/ kvister? Kanskje de liker å få noen tegninger inne i buret sitt også.?

Mål:

Geologi; Mange barn har rikelig erfaring med sand ettersom små hender har sanset, bearbeidet og skapt alt fra sandkaker til mer avansert byggverk. Slik ligger forholdene til rette for å gjøre nye oppdagelser ved å lede barna fra sandkassen til deler av geologiens spennende verden. **Fossiljakt;** Gi barna erfaring med hvordan geologer og arkeologer arbeider, samtidig som de øver observasjon, tålmodighet, finmotorikk og spenning.

Markere samenes dag: I rammeplanen for barnehager heter det i fagområdet ” Nærmiljø og samfunn ” at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Karneval: betyr ” slutten på kjøtt ” og markerer inngangen til fasten. Tradisjonen er en kilde til lek og kunnskap om vår historie, vår kultur, myter, tro og overtro

Kylling prosjektet: Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaringer med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Gjennom kylling prosjektet får barna erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for bærekraftig matproduksjon. Barna får lære å iaktt, undre seg, eksperimentere, beskrive og samtale om fenomen i den fysiske verden, samtidig som de blir introdusert for samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet. Få erfaringer med hvordan **teknologi** kan brukes i hverdagslivet.

Februar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5.	Tema for turdagene finner dere på månedsplanen og i «Karusellnytt» som sendes dere på epost hver måned	Månedstegn; Sandkasse 	 Kalkstein	Ord og uttrykk; Å snu hver stein; Å undersøke alle ulikheter	Månedens steinfrukt; bringebær	 Grus og sand	1.
6.	2. Turdag til lekeplassen v/ Demmen	3. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke ting Lage rasleinstrumenter til karneval Turdag	4. Turdag til Montana Samle stein; ulike størrelser, farge, fasong, mønstre, overflatestruktur 	5. Bok: På eventyr i Sapmi Førskolegruppe	6. Markere Samefolkets dag Middag: Bidos fra Karasjok	7. I tidligere tider brukte samene glimmer (flak av kråkesølv) som pynt på klær. Skikken sies å kan stamme fra øst, men litteraturen ble den først kjent fra kysten i vest. (store Norske leks)	8. Morsdag
7.	9. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt	10. Bake til kafe Vis og fortell. Ta med leke tirdager Lage svarte papirkatter Til Karneval Lage sekken (Pinata) til karneval Turdag	11. Besøk fra Haukeland skole kl. 10.00. Tina og Karin kommer for å hilse på førskolebarna. Overføringssamtaler i etterkant	12. Karneval og karnevals kafé kl. 15.00-16.00. Foreldre m/familie er hjertelig velkommen!!! 	13. Musikkksamling- Turdag Middag; Fossil laks (lakseburger m/ salat)	14. Valentinsdag 	15. Fastelavn
8.	16. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt	17. Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting Turdag	18. Turdag Svartediket/ Demmen Foreldremøte i barnehagen kl. 19.00???ikke avklart	19. Tema; Forsøk; Lage sandstein; Vi blander sand og lim til en tykk masse. Vi presser blandingen ned i en kopp og lar den tørke. Barna erfarer hvordan løse sandkorn kan klebe seg sammen til en fast stein.	20. Barnas Kulturhus Flumba – en Islandsk trollmor. Teater med Lys levende Adele kl. 10.00-11.30 Middag;	21. Konglemorat	22. Typiske representanter for Ediacara-faunaen. (Store Norske leksikon)
9	23. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt Skolens vinterferie	24. Oppstart; Kyllingprosjekt. Vaske og lyse egg til ruging 23.02 og Legge eggene i rugemaskin Lage nedtellingsplakat Turdag	25. Turdag Svartediket/ Demmen	26. Temaarbeid: Så frø Førskolegruppe Turdag	27. Musikkksamling Turdag Middag; Fossile kjøttboller (innebakte kjøttboller m/ grønnsaker)	28. Sandstein	 Lage settekasse til innsamlet stein

MARS

INNHold: Årstid vår

Tema: Geologi

Forsøk;

Høytid;

Barnehagedagen

Økologisk kjøkkenhage

Størkningsbergarter

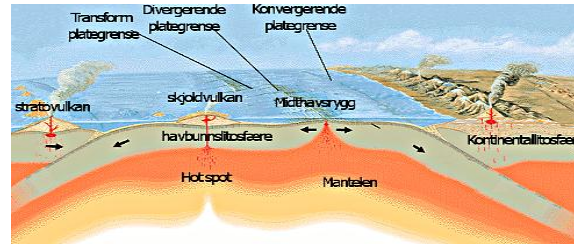
Stein ute i skogen - Former og overflatestruktur

Lage en vulkan

Påske

Rom for alle

Gjøre klar” mini veksellbruk” i plante kassene S

Sanger; Mars sangen

«En liten kylling i egget lå», Soltrall

Forsøk; Magmatisk; smuldre og så

Rulle sammen igjen klebrig snop.

Regle: «Rare steiner, kan du se når du kryper rundt på kne og «Lille trille»

Månedstegn Stein

Kunst; Lage steintroll til «den magiske skogen»

Ord og uttrykk: Å kaste den første stein

Tre ruiner: Historiske steinbygg i byen vår

ARBEIDSMÅTER:

Geologi: Størkningsbergarter; Magmatiske bergarter er dagbergarter, gangbergarter og dypbergarter. Dette er bergarter som er laget ved størkning av flytende magma. Dagbergarter lages når lava strømmer ut fra en vulkan og dekker bergartene som allerede er på overflaten. Når smelten ikke når opp til overflaten størkner den i ganger eller dyp nede i jordskorpen – og blir da gangbergarter eller dypbergarter.

Granitt er en størkningsbergart som hovedsakelig består av alkalifeltspat, kvarts og mørk glimmer. Den mørke glimmeren sørger for dramatikken, der den opptrer som grovkornet pepperdryss mellom de lyse feltspat – og kvartskornene. Riktig nok i varierende mengde. Granitt brukes mye til bygninger og skulpturer.

Forsøk; Vi trenger; tom brusflaske eller melkekartong, natron, eddik, Zalo, rød konditorfarge, trakt, og sand til å bygge opp vulkanen. Vi plasserer en flaske i sanden og bygger den opp med sand, slik at det ser ut som et fjell med krater. Vi heller på eddik i en egen beholder og tilsetter noen dråper oppvaskmiddel og konditorfarge og blander godt. Vi tilsetter 2-3 ss natron i flasken ved hjelp av en trakt. Vi starter utbruddet ved å helle eddikblandingen raskt ned i flasken. Vi trekker oss unna og ser at skummet bobler opp som lava. Hva skjer? Når eddik og syre blandes med natron dannes det en gass (karbondioksidgass). Oppvaskmiddelet fanger gassen i små bobler, som blir til skum. Dette gjør utbruddet tykt og varig. Rød konditorfarge gir skummet fargen som minner om lava. **Forsøk;** størknet magma; smuldre en bit snop og rull sammen til en glatt kump.

Barnehagedagen; Tema; Rom for alle; Inkludering og felleskap er en viktig del av barnehagens pedagogiske arbeid, og årets slagord er; Rom for alle, og understreker at barnehagen skal være et sted der alle føler seg velkomne og verdsatte. Gjennom medvirkning, lek, felles aktivitet og godt foreldresamarbeid, skal alle barn oppleve å være en del av felleskapet. Rom for alle betyr likeverd og deltakelse. Alle barn skal behandles med respekt og verdighet, oppmuntres til å delta i barnehagens liv, uttrykke sine meninger, og delta i beslutningsprosesser. Inkludering og felleskap handler om å planlegge og gjennomføre aktiviteter som tar hensyn til barns ulike forutsetninger og interesser. Det innebærer å tilrettelegge for aktiviteter slik at alle kan delta. Foreldre er viktige samarbeidspartnere i arbeidet med inkludering og felleskap. Et godt samarbeid med foreldre er avgjørende for at barnehagen skal kunne inkludere alle barn i aktiviteter og felleskap. Vi markerer dagen ved å invitere til leke- og aktivitetsgrupper på tvers av alder og interesser.

Påskeforberedelser og symbolikk: Vi lærer om hvorfor vi feirer påske og lager påskepynt hvor vi finner tema i symbolikken” det nye liv”, som egget, haren, lammet, spirende planter. Vi leser Påskeboken som handler om Jens som er på fjelltur. Han får lære om de ulike høytidsdagene i påsken av sin farmor

Fotbad: Historien forteller om Jesus som vasket føttene til sine venner (disipler). Barna tar fotbad – vasker vennen sine føtter – vi legger vekt på omsorg og omtanke for hverandre.

Påskekafe: Foreldre m/fam. er hjertelig velkommen til påskekafe hvor det serveres koldtbord med” gul mat”, og underholdning fra barna Vi avslutter med påske skattejakt.

Økologisk kjøkkenhage: mars / april er tiden inne for å så frø. Vi sår først inne; tomater, squash, gulrot, paprika, basilikum, persille med mer. Vi gjør klar vårt” mini veksellbruk med god matjord. Plantene settes ut i kassene i april / mai etter temperaturen.

MÅL:

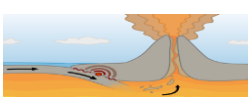

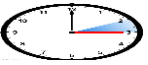

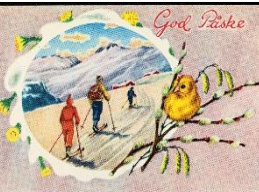

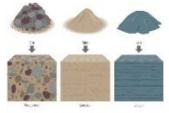
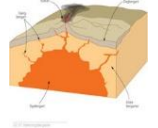

Geologi: Ved å samle inn og studere steinenes farge, mønster og form får barna kjennskap til at det finnes flere typer stein og at vi kan skille dem fra hverandre ved å studere likheter og forskjeller. Barna får ny matematisk innsikt og tilgang på nye ord og begreper. **Gjennom fysikk/ kjemi forsøk** får barna oppleve, utforske og eksperimentere med naturfenomen og fysiske lover.

Påsken: I likhet med julen er påsken en viktig høytid for oss, og den er knyttet opp mot en rekke tradisjoner og forventninger. Påsken symboliserer det nye livet, og vi legger vekt på aktiviteter hvor omsorg og omtanke for hverandre fremheves. Vi skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.

Økologisk kjøkkenhage; Når barna er med på hele prosessen fra å plante frø til å høste, får barna innsikt i både matproduksjon/ «matauk» økologi og naturens fine samspill – som vi selv er en del av. Barnehagen arbeider målrettet for å ivareta vårt gode miljøfokus, og som kvalifiserer oss til Miljøfyrtårn sertifikat. Det er et mål å lære barna gode vaner ved å gjøre kildesortering like naturlig som ethvert annet daglig gjøremål. Barna får lære om prinsippene ved økologisk dyrking av et utvalgt grønnsaker, urter og bær.

Så frø: Å så frø og drive frem til planter med frukt, gir barna ytterligere erfaringer og kunnskap om vekst. Å så nytteplanter er også en av barnehagens tradisjoner, og inngår i barnehagens fokus på kosthold.

Mars

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9.	 <p>Størkningsbergarter blir til ved størkning av flytende magma</p>	<p>Månedstegn; Stein</p> 		 <p>Kråkesølv- et mineral som ofte finnes i granitt</p>	<p>Ord og uttrykk: Å kaste den første stein; Å være den første til å dømme / kritisere</p>		<p>1.</p> <p>Månedens steinfrukt: Oliven</p>
10.	<p>2.</p> <p>Turdag</p>	<p>3.</p> <p>Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting</p> <p>Turdag</p>	<p>4.</p> <p>Turdag Svartediket/ Demmen</p>	<p>5.</p> <p>Barnas Kulturhus Teatergarderoben kl. 10.00-11.30</p> <p>Konsert i permanenten; m/duoen Hallaisiken 09.30-10.00</p>	<p>6.</p> <p>Turdag</p> <p>Musikksamling</p> <p>Middag:</p>	<p>7.</p> 	<p>9.</p>
11.	<p>9.</p> <p>Turdag Tema om påskens symbolikk Plukke inn selje?</p>	<p>10.</p> <p>Bake til lunsj</p> <p>Rom for alle!</p>	<p>11.</p> <p>Barnas Kulturhus 3-Ruiner kl. 10.00-11.15 En gang var Lavrankirken, Maria Gildeskåle og Katarina hospitalet viktige bygninger i byen. Fortellinger om bysamfunnet 1200-tallet</p>	<p>12.</p> <p>Tema; Lage påskepynt Førskolegruppe</p> <p>Turdag</p>	<p>13.</p> <p>Barnas Kulturhus Storm i hodet – Forestilling kl. 10.00 – 10.30 En poetisk og musikalsk forestilling</p> <p>Middag:</p>	<p>14.</p>	<p>15.</p>
12.	<p>16.</p> <p>Troll museet Besøke utstillingen kl. 10.00-11.30 Kyllingprosjekt: Gjøre klart buret Kyllingene klekkes ut</p>	<p>17.</p> <p>Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting</p> <p>Barnas Kulturhus; Vesenet. Ordløs musikalsk forestilling kl. 10.00 – 10.40</p>	<p>18.</p> <p>Turdag Svartediket/ Demmen</p>	<p>19.</p> <p>Tema; Påske</p> <p>Fotbad. Omsorg og omtanke for hverandre</p>	<p>20.</p> <p>Turdag</p> <p>Musikksamling</p> <p>Middag: Steinbit</p>	<p>21.</p> <p>Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/foreldre til pass og stell av kyllingene</p>	<p>22.</p> <p>Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/foreldre til pass og stell av kyllingene</p>
13.	<p>23.</p> <p>Turdag</p> <p>Ferieavvikling personell</p>	<p>24.</p> <p>Bake til lunsj Kyllingene bor i barnehagen frem til i dag!</p> <p>Turdag</p>	<p>25.</p> <p>Turdag Svartediket/ Demmen</p>	<p>26.</p> <p>Påskekafe: Vi har gledet av å invitere foreldre m/fam til påskekafe i barnehagen fra kl. 15.00 – 16.00. Tema: Gul mat</p>	<p>27.</p> <p>Tema;</p> <p>Turdag</p> <p>Middag: Steinsuppe (i lava) Portugisisk Sopa de pedra</p>	<p>28.</p>	<p>29.</p> <p>Palmesøndag Sommertid. 1 time fram</p>
14.	<p>30.</p> <p>Turdag</p> <p>Skolens påskeferie Ferieavvikling personell</p>	<p>31.</p> <p>Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting</p> 			<p>Størkningsbergarter</p> 		 <p>Steintroll til den magiske skogen</p>

APRIL

NNHOLD Årstid

Geologi:

Forsøk 1:

Forsøk 2:

vår

Omdanningsbergarter / metamorf

Isbreens arbeid med forsøk: »Vannet sorterer og transporterer»

«leirpartikler

Marmor

Gneis

ARBEIDSMÅTER:

Geologi: Omdanningsbergarter; Høyt trykk og høy temperatur har endret bergarter til omdanningsarter. Noen ganger er endringene store og noen ganger skjer det bare en omkrystallisering fra en finkornet til en mer grovkornet type. Eksempel på dette er kalkstein som omdannes til *marmor*. Bergarten kan endres så sterkt at den blir helt ugjenkjennelig. Leirskifer kan for eksempel omdannes til funkulende røde granater. Har det vært svært hett for leirskiferen kan den dukke opp som *Fyllitt* også. Da er fargen blågrå og hvite kvartsflekker pryder den bølgede overflaten. Under enda større trykk opptrer den som *glimmerskifer*. Blir det brennende hett foretar skiferen et totalt hamskifte og ender opp som *gneis*. Karakteristisk for *gneisen* er det stripedete utseende. Også *granitt* kan etter voldsom varme ende opp som *gneis*. *Gneis* er da også den mest utartede bergarten her til lands.

Gjennom litteraturstudier forsøker vi å kjenne igjen stein vi har funnet og navsetter dem.

Forsøk 1: Vannet sorterer og transporterer; Vi lager en blanding av sand, grus og større steiner på plassen ute. Vi bruker hageslangen, først med lite trykk på strålen. Hva greier vannet å flytte bort fra haugen vår? Vi øker trykket på vannstrålen. Hva skjer nå? Kan vi greie å spyle bort de største steinene?

Forsøk 2: «Leirpartikler»: Vi lager 3 kuler av leire. En liten på størrelse med en klinkekule, og to på størrelse med en knyttneve. Vi legger en av de store kulene i en plastpose. Deretter plasseres alle kulene i vinduskarmen. Hva skjer? Vi viser barna at en tørr leirklump består av fint pulver. Vi ser på det i en lupe og sammenlikner med sand. Vi bruker lupe her også. Vi forteller barna at leire består av bitte små flak som er dannet av finknust stein. **Forsøk 3: Metamorf;** Barna bruker 2 fargeblyanter som de presser og vrir på et papir til vi ser striper/ omdannelser.

Kunst/ kultur 2. Regnbueformede stable steiner: Barna maler på stein av ulike størrelser i alle regnbuens farger og stabler dem oppå hverandre. sammen salt og konditorfarge i lim som vi tørker i små begre.

Lage fargerike krystaller; Vi blander

Naturhistorisk museum; Vi deltar på et barnehageprogram for 4- 6 åringene (gul gruppe) , som heter «Isen smeltar!». Det e på ekte!». I dette dramaforløpet får barna møte pingvinene Pia og Pling som har en viktig ting å fortelle. Isen har blitt mindre, det er vanskeligere å finne mat, og flere av vennene til Pling har forvunnet. Gjennom dramaforløpet blir barna invitert med på å finne ut hva som kan ha skjedd. I opplegget skapes det undring rundt spørsmål som; Hva finnes i havet? Hva trenger vi havet til?, Hva bør ikke være i havet?. Sammen med barna blir tema knyttet til plastforsøpling, forurensning og klimaendringers påvirkning på livet i havet, ut fra barnas egne innspill, premisser og forutsetninger.

Minivekselbruk: Vi gjør klar våre plantekasser mini – vekselbruk), og blander inn kompostjord i plantejorden.

MÅL:

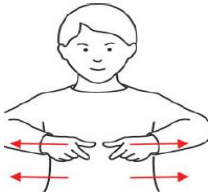

Geologi: Gi barna kunnskap og forståelse til hvordan ulike bergarter dannes. Leire er et kjent materiale for barna, men de færreste av dem vet at den er laget av finknust stein. Når vi utfører ulike forsøk synliggjøres prosesser på en enkel og forståelig måte for barna.

Kunst; Opplevelse med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Barnehagen skal gi barna estetiske erfaringer i ulike former og organisert på måter som gir barna muligheter til utforskning, fordykning og progresjon (rammeplanen 2017). Barna får utforske farger, former og størrelse. Gjennom lekebetont aktivitet utvikles grunnleggende matematiske ferdigheter som sortering, sammenlikning, måling og romforståelse.

Naturhistorisk museum – Barnehageprogram; Barnehagen skal fremme forståelse for at dagens handlinger påvirker fremtiden gjennom praktisk arbeid med å ta vare på naturressurser, minimere avfall, og vise solidaritet. (jf. Rammeplanen 2017). Barnehageprogrammet bidrar til dette ved å knytte handlinger til fremtidige konsekvenser.

Mini vekselbruk: Lære barna om økologisk «matauk». Barna lærer om økologisk balanse mellom jordorganismer, planter, insekter, dyr og menneske, og får dermed innsikt i økolog

April

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14.	Månedens steinfrukt; Bjørnebær Skolens Påskeferie Ferieavvikling personell	 Lage fargerike krystaller	1. Onsdag før Skjærtorsdag Stengt	2. SKJÆRTORS DAG	3. LANGFREDAG	4. PÅSKEAFTEN	5. PÅSKEDAG
15.	6. 2. PÅSKEDAG	7. ... Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting Tur dag Ferieavvikling personell	8. ... Turdag Svartediket/ Demmen	9. ... Tema; Turlek i barnehagen	10. ... Turlek i barnehagen Middag; Havregrøt med striper	11. Ord og uttrykk: Å være hard som stein; Ufølsom / ubøyelig	12.
16.	13. ... Turdag Tur dag	14. ... Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting Turlek i barnehagen Prosess støttesamling kl. 11.30-15.30 Kompetanseløype 2025-2026	15. ... Turdag Svartediket/ Demmen	16. ... Tema; Lage fargerike krystaller av salt, konditorfarge /maling og lim Tur dag	17. ... Besøke Naturhistorisk museum. Isen smeltar! Det e på ekte! Kl. 10.00 ... Musikksamling Middag;	18. Gneis	19. Månedstegn: Stripete
17.	20. ... Turdag Tur dag	21. ... Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting Tur dag	22. ... Turdag Svartediket/ Demmen	23. ... Førskolegruppen; Besøke Haukeland skole; Leke -og lesebesøk kl. 09.30 ... Tema; Tur dag	24. ... Tur dag Middag;	25. Steinkunst	26.
18.	27. ... Turdag Tur dag	28. ... Bake til Lunsj Vis og fortell. Ta med en leke/ting Tur dag	29. ... Turdag Svartediket/ Demmen (TUT-Møte kl. 09.00-11.00	30. ... Tema; Tur dag	 Marmor er omdannet kalkstein	 Granitt	

MAI

INNHold: Årstid vår

Geologi: Avsetningsbergarter, Størkningsbergarter, og omdanningsbergarter; Vi samler «tråder»
Klassifisering: Sortere stein etter mønster
Erosjon: Sand og vind – Forsøk 2
Elve – erosjon – Forsøk 3
Tetthet og tyngde eksperiment: Flyte, synke, veie, sammenlikne
Vann og stein absorpsjon: Porøse steiner

Nasjonaldagen vår 17.mai

NB! 17 MAI KAFE TIRSDAG 12. MAI KL. 15.00 – 16.00

PLANLEGGINGSDAG FREDAG 15. MAI. BHG STENGT

Se eksperimenter; <https://forskerfabrikken.blogspot.com/2012/04/steinete-eksperimenter.html>

Naturfag; Prikker, striper og lag på lag; <https://www.naturfag.no/undervisningsprogram/vis.html?tid=2060146>

Eventyr; Stein i veien; <https://www.barneforlaget.no/les-steinen-i-veien>

Forsøk 1: Kjemisk forvitring

Sang: «17 – mai sang for de små»
Mai-sangen og Nordmannen-mellom bakkar og berg

Sanglek: «Ta den stein og la den vandre»

Eventyr: Stein i veien og Hans og Grete

Kunst: Lage Domino av steiner og tripp, trapp, tresko

Månedstegn: Vann

Ord og uttrykk: Det går over stокk og stein

Kalkstein

Marmor er omdannet kalkstein

Granitt kan ende opp som gneis

Kråkesølv- et mineral i granitt

Domino av steiner

ARBEIDSMÅTE:

Geologi: Vi samler løse «tråder» og repeterer det vi har lært om bergartene så langt. Vi sorterer og klassifiserer stein vi har tatt med oss til barnehagen og gjennomfører forsøk på turer og i barnehagen.

Forsøk 1; Kjemisk forvitring; Forsøket demonstreres av en voksen. Vi tar 1 glass med 12% eddikvann. Vi legger i en liten porøs stein (eks. kalkstein) i glasset. Vi observerer hvordan bobler dannes og steinen løses opp over tid – vann kan gjøre noe liknende over veldig lang tid. Vi forteller at kalk (og marmor) gir næring til plantene. Barna får være med å kalke bed og plante kasser ute.

Forsøk 2; Sand og vind erosjon; Vi legger steiner sammen med litt sand i en boks med lokk. Vi rister boksen i 10- 20 sekunder. Vi tar ut steinene og ser; er steinene blitt litt rundere?, har de flere riper? Er det steinstøv i bunnen?

Forsøk 3; Elve – erosjon; Vi legger steiner i en boks med litt vann og tilsetter litt sand eller småstein. Vi setter på lokket, og rister rolig i 30 sek – som en elv som renner. Hva har skjedd med steinene? Vann gjør at sand og stein beveger seg lettere, og når de dunker borti i steinen, sliper de den. Dette er hva som skjer når stein i elver og vann blir runde og glatte.

Eksperiment; tetthet og tyngdekraft; Vi lar barna utforske hva som flyter og hva som synker på turer og i barnehagen. Vi legger en fjær, en barkbit, steiner eller annet vi måtte finne på tur i vann / elven og eksperimenterer med hva som flyter og hva som synker i vannet. Vi lar barna «veie» og sammenlikne gjenstandene og kjenne på hva som er lett og hva som er tungt.

Eksperiment; Vann og stein absorpsjon; Vi samler ulike steiner i farger, mønstre og størrelse. Vi heller på vann og ser hva som skjer; Endrer de farge? trekker vannet inn i steinen eller renner det av? Vi lærer om hva porøsitet og absorpsjon er.

Eventyret om Stein i veien og Hans og Grete; Vi leser / forteller eventyrene på en turdag. Vi lar barna merke små stier i skogen med lyse stein, og prøver å finne tilbake samme veien etter merkene vi har lagt ut, slik som i eventyret «Hans og Grete». Dette er en orienteringslek hvor vi dramatiserer eventyret gjennom løypen.

Nasjonaldag og 17. mai kafe: Vi leser boken "Hurra" som forteller om hvorfor vi feirer 17.mai. Vi lærer nasjonalsanger og lager pynt. På kafeen inviteres dere til kjøp av kaffe og kaker, det blir underholdning og 17-mai leker som tombola, sekkeløp, ringspill og ballkast.

MÅL: ‘

Geologi med forsøk og eksperimenter; Barna lærer gjennom sansene sine, og det er derfor viktig at barna får møte ulike utfordringer og muligheter for allsidig arbeid med sansene gjennom lek og spennende aktiviteter. Det å begrunne og dra slutninger står sentralt. Barna får matematiske erfaringer ved å sammenlikne lengder, tykkelse, størrelse, form, vekt, mønstre, sortere, beregne, og måle.

Markering av nasjonaldagen står sterkt i vår tradisjon, og vi tar vare på kunnskap og tradisjoner forbundet med feiringen.

INNHold: Årstid sommer

Geologi

Mineraler; Kvarts, feltspat, Glimmer og kråkesølv

Sanser; Gå barbeint på fjell, og klatre

Mat med mineraler

feltspat

11.06 Dagstur til Ulriken for førskolebarna

NB! Sommeravslutning arrangeres av foreldre. (se månedsplan i karusellnytt for tidspunkt)

ARBEIDSMÅTE:

Geologi: Stein er så dagligdags at vi lett overser hvilke kunstverk som ligger for våre føtter. Alle fargene i steinen representerer mineraler som en bergart er bygget opp av. Disse er igjen satt sammen av enheter som heter *grunnstoff* (begrepslæring). De ulike mineralene har forskjellig motstandsdyktighet overfor tærende krefter, og forskjellig farge, hardhet, spaltbarhet og krystallets form.

Kvarts: Mesteparten av den sanden du i årenes løp har børste bort, har sannsynligvis vært dette mineralet. Fargen er vanligvis hvit til grålig, og av og til opptrer den i glassklare varianter. Er vi riktig heldig kommer vi over bergkrystaller. Disse ligner sekskantede blyanter med pyramideformet spiss. Nede i sprekker og hulrom kan disse spissene blinke som diamanter. Andre typer kvarts er *rosenkvartsen* og *røykkvarts*. Hos gullsmeden kan du finne varianter av farget kvarts som den fiolette *ametysten*, den gule *sitrinen*, *agat* og *tigerøye*. Kvarts er et så hardt mineral at vi kan lage striper i glass med det. Både glass – og keramikk industrien bruker dette råstoffet, og det går også med en del i kvartsur.

Feltspat: Er den mest utbredte mineralgruppen på jorden. Fargen er vanligvis hvitaktig, grå eller svakt rød, men også grønne og blå varianter fins. Den grønne *amosonitten* hører til blant norske smykkesteiner. En mer eksklusiv variant er *månesteinen*. Et godt kjennetegn på feltspat er de fine, blanke bruddflatene.

Glimmer og kråkesølv: Glimmer har et glinsende og blankt utseende. Det merkelige og karakteristiske er at vi kan fjerne ett og ett tynt lag, nærmest som en sammenklistret papirbunke. Vi kan se gjennom det tynne laget hvis vi holder det opp mot lyset. Den mørke glimmertypen *biotitt*, er mindre gjennomskinnelig enn den lysere typen *muskovitt*. Muskovitt er den som tåler mest. Vinduene i eldre vedovner var av lys glimmer. Den mørke typen glimmer, smuldrer lett og er en viktig leverandør av plantenæringsstoffet *kalsium* til jordsmonnet vårt.

Settekasser; Vi har allerede laget noen settekasser med stein som er sortert etter farge, form og størrelse. Vi går gjennom samlingen vår og ser om vi kan finne igjen de beskrevne mineralene. Kanskje er det noen foreldre også som er «steingale» nok til å låne bort noen fine eksemplarer til studien vår?

Sanser; På turdager lar vi barna gå barbeint på fjell hvis det er varmt. Har solen varmet opp fjellet, kan vi kjenne forskjell på de varme, mørke bergartene og de kaldere, lyse overflatene. Vi finner en passe fjellknaus som barna kan klatre i.

Mat med mineraler; Mineraler er livsnødvendige grunnstoffer vi får fra mat; Kalsium, jern og kalium, med kilder som meieriprodukter, fisk, kjøtt, egg, grønnsaker, frukt og fullkorn. <https://www.matprat.no/livsstil/naringsstoffer/mineraler/> .Vi samtaler med barna om mineraler i mat og hvordan disse er gode «byggesteiner» for en sunn og sterk kropp og helse.

Forsøk; Magnetisme; Barna får en magnet som de tester ut på steinene i samlingen sin. Kan vi finne noen steiner med jern i seg? Kråkesølv (den mørke typen biotitt, kan inneholde jern, mens ren kvarts ikke inneholder jern.

Dagstur til Ulriken: Dette er den årlige ”avslutningsturen” for barna i førskolegruppen. Vi pakker sekken med mat og drikke, og litt ekstra tøy. Vi går opp til Ulriken i samme løype som 7 – fjellturen (den steinete ruten som ikke er så bratt). På toppen av Ulriken spanderer vi en is ☺, før vi tar banen ned igjen. Vi legger opp til flere lekestopp på veien.

MÅL:

Geologi: Kvarts, feltspat og glimmer utgjør 75% av fjellgrunnen vår. Derfor er disse naturlig valg til nærmere studier. Barna får kunnskap om hvordan stein og mineraler blir brukt i smykker og hvilke nytte den har for jordsmonnet vårt og plantene våre.

Forsøk; magnetisme: Gi barna erfaringer med at ikke alle stein er like, og at mineralinnholdet varierer i hver stein. En stein er ikke bare en stein.

Dagstur på Ulriken: Dette er utelukkende en sosial tur og en ”milepæl” for våre avgangsbarn.

JUNI

Drama; Bukkene Bruse

Sanger: «Juni sungen»

Settekasser; Studere innsamlet steinmateriale

Kjenner vi igjen noen mineraler?

Forsøk: Magnetisme

Månedstegn; Magnet

Ord og uttrykk; Å gi stein for brød

Glimmer - biotitt

Juni

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
22.	Månedstegn; Magnet 	 <p style="text-align: center;">Kvarts</p>	Ord og uttrykk; Å gi stein for brød; Å gi noe som er mindre verdt mot det du får	 <p style="text-align: center;">Sol og solvett</p>	Månedens steinfrukt; Nektarin		
23.	1. Turdag	2. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	3. Turdag	4. SOMMERFEST I BARNEHAGEN KL. 15.00 – 17.00 (I regi av foreldre)?	5. Musikkksamling Dramalek; Bukke Bruse Turdag Middag;	6.	7.
24.	8. Turdag	9. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke/ ting Turdag	10. Turdag	11. TURDAG TIL ULRIKEN FOR FØRSKOLEGRUPPEN (Væravhengig) Dra kl. 10.00. Tilbake kl. 14.30	12. Tur Musikkksamling Middag;	13.	14.
25.	15. Turdag	16. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke/ ting Turdag	17. Turdag	18. Tema; Førskolegruppe Turdag	19. Dramalek; Bukkene Bruse Musikkksamling Turdag Middag;	20. <p style="text-align: center;">Glimmer - Muskovitt</p>	21.
26.	22. Turdag	23. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke/ ting Turdag Sankthansaften	24. Turdag Siste skoledag før ferien	25. Tema; Førskolegruppe Turdag	26. Turdag Musikkksamling Middag;	27.	28.
27	29.	30. (Siste SFO dag før ferien)					

JULI

Innhold:
Årstid sommer
Tema:

NB! Sommerferie og sommerlukket fra 13.07 til 3.08

Gjøre ferdig påbegynt arbeid i tilknytning til temaarbeid vårsemesteret.

Kopiere bilder: Overføre bilder på minnepenn fra "Livet i barnehagen" til skolestarterne

Hovedrengjøring: Utføre nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av barnehagen.

Sanger: «juli sangen», Nå skinner sola i vinduskarmen»

Sang: Nordmannen- Mellom bakker og berg

Ord og uttrykk: Å sove som en stein,

Kunst: Lage blomster av småstein

Månedstegn; Sol

Bok: «Bukkene bruse begynner på skolen»

«Peppa gris på sommerferie»

Ord og uttrykk; Å sove som en stein og å bo under en stein

Arbeidsmåter:

Geologi; Vi summerer opp arbeidet vi har gjort så langt, og gjør ferdig dokumentasjonen. Barna gjør ferdig bilder, bygg og modeller som de har arbeidet med gjennom våren.

Ord og uttrykk; Å sove som en stein; betyr å sove tungt. **Å bo under en stein;** du er lite opptatt av omgivelsen dine og verden

Kunst; Vi plukker småstein som vi maler og setter sammen som blomster eller andre motiv barna måtte ønske.

Mål:

Kunst, kultur og kreativitet: Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk. (rammeplanen 2017)

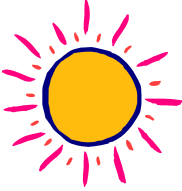

Vi samler sammen barnas tegninger og setter dem sammen til et hefte.

Barn som begynner på skole, får hver sin minnepenn med bilder fra "Livet i barnehagen" og diplom.

Ellers blir dagene frem mot sommerferien brukt til å gjøre nødvendig rydding i barnehagen

VI ØNSKER ALLE EN RIKTIG FIN SOMMER OG EN GOD OG OPPLEVELSESRIK SOMMERFERIE!!!

Juli

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
	Månedens steinfrukt: Fersken						
27.		Månedstegn: Sol © Statped	1. SÅPEBOLER 1 stk sunlight» sæpe» på fat, skummes opp med litt vann. Anvend trådsnelle til å blåse frem boblene Eller; Zalo + vann + littsukker. La stå til dagen etter.	2. Bok: Bukkene bruse begynner på skolen	3. Gjøre ferdig påbegynt arbeid i forbindelse med tema Ord og uttrykk; Å bo under en stein; Du er lite opptatt av omgivelsene dine og verden	4. 	5. Male stein og lage blomster
28.	6. Bok: Peppa gris på sommerferie	7. Ord og uttrykk; Å sove som en stein; Å sove tungt	8. 	9. Gjøre ferdig påbegynt arbeid i forbindelse med tema	10. Utføre diverse nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av bhg	11.	12.
29.	13. Sommerferie bhg. Stengt. 14 juli – 4. august 3 uker sommerferie	14.	15. 	16.	17.	18.	19.
30.	20. Sommerferie bhg. Stengt	21. 	21.	23.	24.	25. 	26.
31	27. Sommerferie bhg. Stengt	28.	29.	30.	31.		

AUGUST

Innhold:

Årstid; sommer

Tilvenningsprogram for nye barn i barnehagen

Geologi;

Arbeidsmåter:

Foreldre tar med bilder av barnet og familie

Trygg tilknytning i samarbeid med foreldre

Lage skryteplakat til nye barn

Bli kjent med barnehagen og dens nærmiljø

Dagtavle, værtavle og kalender, syng navnesanger, lese

bøker, Spille et utvalg lotto og brettspill

På skattejakt etter stein

<https://www.oetker.no/oppskrifter/r/hjemmelaget-lekeleire>

Sanger: «August sangen» «Hei, hei, hei jeg heter, Når vi seiler opp og ned»

Kims lek: «Teppelen»

Bøker: «Boka om å gå i barnehagen», «Petra begynner i barnehagen»

Ord og uttrykk; Å kunne

erte en stein på seg

Månedstegn; Sint

Kunst; Lage skilt av stein

Tilvenning og progresjon i tilvenningen: I Karusellen barnehage har vi utarbeidet et eget tilvenningsprogram for nye barns oppstart i barnehagen. Det tar alltid tid å bli kjent og trygg på en ny plass og med nye mennesker; både barn og voksne. Målet med tilvenningen er både å ivareta det enkelte barn, men også å inkludere barnet i barnegruppen. Vi arbeider for å skape en god barnegruppe, der alle skal oppleve seg sett, hørt og verdsatt. Barna i barnehagen engasjeres som en del av tilvenningsprogrammet. Ved tilvenning av nye barn, får de frivillige andre barn i oppgave å være med på omvisning i barnehagen, vise frem leker og materiell, ta med i lek osv. Barna er forskjellige, og tilvenningen blir ulik utfra det enkelte barns behov. Primærkontakten gjør avtaler med foreldre underveis om gjennomføringen av tilvenningen. Tilvenningsprogrammet utformes / utvikles og vurderes i samarbeid med barnets foreldre. Mer informasjon om tilvenning får dere før oppstart i barnehagen. Informasjon om overganger innad i barnehagen, samt overgang barnehage/ skole finner dere i vår virksomhetsplan og på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/> " Myk" start etter ferien hvor fritt valg av lek og aktiviteter preger de første ukene. Gå turer i barnehagens nærmiljø og til " våre" faste turområder.

Skryteplakat; Nye barn får med seg bilder til barnehagen. Vi lager " skryteplakat" med bilder av barnet eventuelt. m/familie.

Vi bruker samlingsstunder til å presentere nye og " gamle" barn. Barna tar med bilder for å " vise og fortelle" om familien sin og venner.

Samlingsstunder; Vi synger navnesanger for å lære nye navn og leser fortellinger om det å være ny i barnehage. Lese bøker, bildebøker, pekebøker, rim, regler med mer

Spille spill; Vi velger blant brettspill for de ulike aldersgruppene i samsvar med barnas interesse, modning eller behov for å bygge vennerelasjoner.

Male skilt av stein; Vi plukker ut noen passe små stein som vi maler og pynter og skriver barnets navn, velkommen eller annet. **Male sol;** Vi maler i «regnbuens» farger med vannfarger eller oljemaling. Vi bruker papp, silke og annet tilgjengelig materiale

Geologi: «På skattejakt etter stein». Vi etablerer nye og flere steinsamlinger som vi organiserer i settkassene. Vi sortere steinen etter størrelse, form, farge – og oppfordrer barna til å sortere etter egne kategorier (eks; glitterstein, prinsessestein, trollstein +++). **Leire;** er det mest utbredte sediment på jorden og store deler av dyphavet er dekket av leire. Leire er dannet av fjell og stein som har blitt knust til en fin masse.

Kunst: Vi utforsker leiren og lager figurer eller annet som barna har lyst til. «**Hjemmelaget leire**»; Vi lager leire etter oppskrift i lenken over. Vi lager figurer til eventyr og til «trollskogen».

Mål:

Tilvenning; Få en god start på barnehageåret. Nye familier / barn skal bli kjent med barnehagen. Skape felles opplevelse og gruppetilhørighet. Bevege oss fra det kjente og nære til det ukjente og utfordrende. Barna i barnehagen er en ressurs for hverandre. Barna liker å hjelpe til og få oppgaver som er betydningsfulle. For de nye barna er de andre barna viktige og betydningsfulle helt fra første dag. Vårt mål er å etablere varme og nære relasjoner til hvert barn og sikre en trygg tilknytning. «*Barn som har en trygg tilknytning til de voksne i barnehagen, viser senere en bedre kognitiv og sosial utvikling enn andre barn i skolen*» (Clarke-Steward & Allhusen 2005)»

Skryteplakat; Barnets oppstart i barnehagen er påvirket av et samspill mellom kjennetegn ved barnet, foreldrene og personalet, samt de rammene for oppstart som barnehagens rutiner representerer. Sammen med vår «primærkontakt – modell», som er forankret i tilknytningsteori, vil bilder av barnet og familien hjelpe barnet gjennom perioder med separasjonsangst.

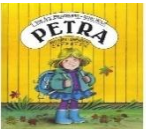

Felles samlingsstund: Inkludere nye barn i barnegruppen, lære sanger, og rutiner, bli kjent med barna og de voksne, og bli innlemmet i temaarbeidet vårt.

Spille spill: Spill står i en særstilling i barnehagematematikken. Med billedlotto får barna erfaringer med par kobling med utgangspunkt i formgjenkjenning, og telling og antallskonservering ved spillbrett / terningspill. Dessuten er det å spille spill både sosialt og gøy og kan bidra til å etablere flere og / eller nye vennerelasjoner.

Kunst; Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Utforskning med leire vekker barnas nysgjerrighet og undring og barna ledes til mer utforskning. Gjennom varierte og utforskende, skapende arbeid i leire utvides og bygges det videre på barnas interesser, som at barna kan oppleve mestring og samtidig noe å strekke seg etter. (Kunnskapsdep-17)

Geologi; Fag- og kulturformidlingen i barnehagen spiller en viktig rolle for språkutviklingen. Rike førstehåndserfaringer og erfaringer med fortelling, høytlesning, sang, dikt, rim og regler kommer språkutviklingen til gode. Når vi arbeider med stein og mineraler og setter det sammen i en praktisk kontekst, bidrar det til å skape felles fortellinger som gir barna varierte og positive erfaringer med å bruke språket og de får gjenkalle og bearbeide erfaringer og opplevelser

August

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
31.	Månedens steinfrukt; Aprikos					1.	2.
32.	3. 1 dag etter ferien Vel overstått ferie 😊 Tilvenningsprogram for nye barn denne måneden (Første dag i SFO)	4. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Bake til lunsj 🇳🇮 Tilvenningsprogram hele uken	5. Bok: Boka om å gå i barnehagen	6. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Tema Ord og uttrykk; Å kunne erte en stein på seg; Få selv den roligste personen til å bli sint på deg	7. 🇳🇮🇳🇪🇸 Musikksamling Middag:	8. Bok; Petra begynner i barnehagen	9.
33.	10. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag 🇳🇮 Tilvenningsprogram hele uken	11. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) 🇳🇮	12. 	13. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Tema 🇳🇮 (Vi holder åpent!!! Kommunale barnehager og SFO planleggingsdag)	14. 🇳🇮🇳🇪🇸 Musikksamling Temaarbeid 🇳🇮 Middag: (Første skoledag)	15. Månedstegn; Sint 	16.
34.	17. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag 🇳🇮 Tilvenningsprogram hele uken	18. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) 🇳🇮 Turdag	19. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag 🇳🇮 Lage «grøtbilder»	20. 🇳🇮🇳🇪🇸 Tema Oppstart; Førskolegruppe 🇳🇮 Turdag	21. 🇳🇮🇳🇪🇸 Tur til Montana 🇳🇮🇳🇪🇸 Musikksamling Middag:	22.	23.
35.	24. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag	25. 🇳🇴🇸🇦🇩🇪 Bake til lunsj Vis og fortellsamling Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) 🇳🇮 Turdag	26. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag 🇳🇮 Male hånd- og fotavtrykk Til skryteplakaten	27. Lage vår egen leire; Se oppskrift over	28. Male skilt-småstein 	29.	30.
	31. 🇳🇮🇳🇪🇸 Turdag						

SEPTEMBER

INNHold: Årstid høst

Tema: Geologi

Lag på lag stein, prikkede og stripete stein.

Gneis

Sanger; ”September sangen»

Forsøk; Lage fossiler, lage vulkan med ulike metoder,
Lage stripete stein med plastelina

Hva er geologi?

Høstfest for skolebarna tirsdag 08.09 KL. 14.00 – 15.00. Vi inviterer de som sluttet i sommer for skolegang til ”bollefest” og hyggelig gjensyn

Månedstegn; Glad

Ord og uttrykk; Det er ikke hogget i stein

ARBEIDSMÅTE:

Lage steinspill; <https://www.forskerfrø.no/forsok/vis.html?tid=2172738>

Geologi: Vi tar opp igjen tema og ser på at alle stein kan deles inn i tre hovedgrupper, at de har ulike mønster og at mønstrene henger sammen med hvordan de blir til. Vi samler stein som vi henter med oss på turer i skog og mark, og barna oppfordres til å ta med steiner fra hjemmemiljøet, fra feriesteder, fra stranden eller andre steder hvor barnet ferdes. Når barna tar med stein til barnehagen vil vi gjerne vite hvor de er funnet, slik at vi kan loggføre det i «steinboken» / loggboken.

Hva er geologi?: Geologi er en svært omfattende vitenskap, hvor kjernen er kunnskap om bergarter, mineraler og smelter som jorden består av, jordens struktur og oppbygging fra indre kjerne til overflaten. Videre omfatter geologi forståelse for prosesser som ligger bak. Geologi er en tverrfaglig vitenskap som bygger på kunnskap om fysikk, kjemi, matematikk og biologi (Store norske leksikon). Det er bare den øverste delen av jordskorpen som er tilgjengelig for direkte observasjoner. Vi skal sammen med barna «pirke» i denne overflaten og lære om et utvalg hovedgrupper av bergarter, hvordan de har oppstått, hvordan de ser ut.

Lag på lag stein; Avsetningsbergart / sedimentære: lag på lag steinen har med elven å gjøre; Elven skurer nedover landet og tar med seg sand, grus og leire (altså sediment) ut i havet. Sedimentene blir fordelt ut i havet. Det groveste og tyngste havner helt i strandkanten og så blir det lettere og lettere jo lenger ut man kommer ettersom farten på elven avtar etter hvert som det siger utover. Når dette skjer over noen millioner år lagrer det seg ganske mange sediment og da blir de nederste lagene kittet sammen til fast stein. Hvis døde dyr og planter blander seg med dette blir de skvist sammen og lagret i steinen. **Forsøk;** Vi lager en stabel av bøker eller puter og sammenlikner lagene og ser på forskjeller. Inni lagene på lag på lag steiner kan det finnes fossiler. Det er kjempespennende å se på fossiler fra forhistoriske dyr og insekter. **Forsøk;** Vi lager fossiler av beinrester etter kylling eller fisk og gips blandet med litt sand. Når det har størknet lar vi barna hakke frem knoklene fra gipsen igjen.

Prikkete stein; Metamorfe bergarter; De prikkete steinene forteller en spennende historie om vulkaner. Lavaen finner en sprekke, beveger seg oppover mot overflaten, kommer ut gjennom en vulkan og renner utover. Noen ganger størkner lavaen nede i jordskorpen og der begynner de å krystallisere seg til de har størknet helt og blitt til prikkete stein. Den prikkete steinen er magmatiske bergarter. Vi snakker med barna om det er andre ting som er flytende når det er varmt og som blir fast når det blir kaldere. Man kan undre seg sammen med barna og kanskje studere ulike ting inne på kjøkkenet. (eks; vann blir is). Vi finner prikkete mønstre i barnehagen og ute på tur. Store og små prikker, prikker med forskjellige farger. **Forsøk vulkan;** Lage vulkan i sandkassen med natron og eddik; <https://www.facebook.com/espira.vanse/videos/vulkan-i-sandkassen-med-eddik-og-natron-etter-inspirasjon-fra-youtube-kanalen-ti/1329360714103557/>, eller <https://barnehagen.cdu.no/komponent/vulkan-i-sandkassen-67c1cf8db648b97b0a321b27?&=aktiviteter-657c1334caa730e33f33c046>, eller <https://www.naturfag.no/forsok/vis.html?tid=645968>, eller vulkan i flaske: <https://www.forskerfabrikken.no/eksperimenter/middels/vulkan-i-flaske/>, eller vulkan med mentos og cola; https://www.naturfag.no/c1377306/forsok/vis.html?tid=2060259&within_tid=2060253

Stripe stein; De stripete steine har fått juling. De har nemlig vært noe helt annet før, og så har de blitt utsatt for veldig høyt trykk og høy temperatur som har gjort at de er blitt knadd og knadd. Vi kan si at de har fått juling og deretter blitt stripete. Hvordan går det an med stein som er så hard? Det ytterste skallet på jordkloden består av plater som beveger seg i forhold til hverandre. Noen ganger kolliderer de, andre ganger går de fra hverandre. Når de kolliderer får man en krølling og skvising som gjør at det skjer mye med steinen. **Forsøk;** *Hvordan blir stripene og bølgene til?* Barna skal forstå at noe kan endre utseende når det varmes opp eller blir utsatt for høyt trykk. Vi tegner prikker på en stor uoppblåst ballong. Vi dra i ballongen – hva skjer med prikkene? Svar: de blir til striper. Kraften som endrer prikkene i dette tilfellet, er at vi drar i ballongen. Det kan skje med stein også. **Forsøk;** Vi bruker plastelina med forskjellige farger. Sett sammen mange små kuler av plastelina i forskjellige farger til en klump. Nå har du en prikkete stein. Press med håndflaten på klumpen, hva skjer med kulene? De blir flate. Når du deler klumpen i to vil den få et stripete utseende. **Forsøk;** Bruk plastelina og lag flere lag med ulike farger og legg dem oppå hverandre. Press lagene sammen fra siden og del den sammenpressete plastelinaen i to. Nå vil stripene se bølgete ut. Vi samtaler med barna om det er andre ting dere kan gjøre med trykk og varme som forandrer det.

Høstfest for skolebarna; Vi inviterer ” skolebarna” til egen høstfest og gjensyn i barnehagen. Vi ber barna fortelle om hvordan de har det på skolen og dele erfaringene sine som skolestartere.

MÅL:

Geologi: Når barna tar med stein fra områder de ferdes på i barnehagen og på fritididen får barna en fortelling eller historie som de kan knytte til steinfunnet. Barna blir mer oppmerksomme på steinens store variasjoner og egenskaper. Gjennom forsøkene får barna bedre forståelse for hvordan de ulike bergartene blir dannet. Barna lærer matematiske begrep innenfor mønster, geometri og klassifisering.

Høstfest for skolebarna: Barna i barnehagen ” mister” venner når barn begynner på skolen. Selv om avslutningen markeres i barnehagen kan det være vanskelig å forstå at de ikke skal komme tilbake i barnehagen etter sommerferien. Gjensynsgleden er gjensidig når vi møtes til høstfest i barnehagen. ” Skolebarna ” får fortelle hvordan de har det, dele sine erfaringer som nye skolestartere, møte gamle venner, treffe de nye barna som har ”fått plassen” deres og alle får anledning til å ta farvel (eller på gjensyn)

September

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
36.	 <p>Gneis; Er en grunnfjellsbergart som kan ha sin opprinnelse både fra lag på lag (sedimentær) og eruptive (størkningsbergart). Dette er den vanligste bergarten i Norge.</p>	<p>1. Bake til bollefesten Vis og fortell samling tirsdager. Ta med 1 leke/ting hjemmefra (ikke lydleker) Turdag</p>	<p>2. Turdag</p>	<p>3. Tema: Lage steinspill Se lenke over</p> <p>Førskolegruppe Turdag</p>	<p>4. Tur Musikksamling</p> <p>Middag: Fossile pølser: Pølser i frakk: Innebakke pølser</p>	<p>5. Bok: Sint og glad i barnehagen</p>	<p>6. Den blå steinen: Har en kjerne av betong, kledd med tunge heller i blå gneis (Azul Bahia hentet fra Brasil) Laget av; Asbjørn Andresen</p>
37.	<p>7. Planleggingsdag. Bhg stengt</p>	<p>8. Høstfest for skolebarna kl. 14.00 – 15.00 Turdag</p>	<p>9. Turdag</p> <p>Foreldremøte kl. 19.00-20.30???</p>	<p>10. Tema;</p> <p>Førskolegruppe Turdag</p>	<p>11. Tema;</p> <p> Turdag Middag: Prikkefisk; (Ørret; Mc`n Fich`n Cheese</p>	<p>12. Magmatisk bergart Gabbo; brukes til bygningsstein, gulv, trapper, fasader ol og er den mest vanligste dypbergarten i Hordaland</p>	<p>13. Ord og uttrykk; det er ikke hogget i stein: Det er ikke garantert</p>
38.	<p>14. Turdag</p>	<p>15. EVAKUERE INN; Øve på kode: rød Turdag</p>	<p>16. Turdag</p>	<p>17. Nasjonal brannvernuke Evakueringsøvelser</p> <p>Førskolegruppe Turdag</p>	<p>18. Førstehjelp for barn m/ Henry-dukken</p> <p>Middag: Lag på lag taco - tacotårn</p>	<p>19. magmatisk bergart Granitt; Fra Bømlo ble bukt til store byggeprosjekt i Bergen; brostein, trapper, kjøttbasaren</p>	<p>20. Skifer; Brukes til fasader, murer, gulv, vindusbrett, mm Kan være både avsetningsbergart og omdannet bergart</p>
39.	<p>21. Hurra! Karusellen 36 år 😊 Omvisning på loft og i kjeller. Husets historie</p>	<p>22. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag</p>	<p>23. Turdag</p>	<p>24. Tema: eksperiment vulkan</p> <p>Førskolegruppe Turdag</p>	<p>25. Muikksamling Temaarbeid</p> <p> Turdag Middag:</p>	<p>26. Bok: Mobbing i barnehagen, M. Onshuus Lysebø og Elin G. Bratt</p>	<p>27. Månedstegn; Glad <small>© Shutterstock</small></p>
40	<p>28. Turdag</p>	<p>29.</p>	<p>30.</p>	<p> Jadestein i smykke</p>	<p> Rav</p>	<p>Månedens steinfrukt; plomme</p>	

OKTOBER

INNHold: Årstid høst

Geologi

Edelstener

Oppsummere og gjøre ferdig arbeid i forbindelse med tema.

Markere FN dagen; FNs barnerettighetserklæring, Andre Bjerke.

Temaavslutning: Oppsummere og dokumentere.

Dikt: Lage dikt om stein

NB! Høstutstilling og kafe i barnehagen torsdag 25.10 KL. 15.00 – 16.00 for foreldre m/familie.

Sang: "Oktober sangen"

Månedstegn; Tegne

Kunst: Lage egne smykker av perler og stein og lyslykt

Gjøre ferdig «Den magiske skogen»

Ord og uttrykk; Steinene skal rope

Lek; Stein, saks, papir

ARBEIDSMÅTE:

Geologi; Edelstener; En edelsten er et sjeldent, vakkert og hardt mineral som slipes og poleres til smykker og pyntegenstander. De fire store er; diamant, safir, rubin og smaragd. Også mindre harde mineraler og organiske materialer som rav og perler kan kalles edelsten. Det finnes blant annet både smaragd, rubin, granat, månestein, og ulike typer kvarts i Norge, selv om forekomstene sies å være små.

Diamant; Diamanter er virkelig et naturens underverk. En diamant er faktisk laget av kull (karbon) som ved å ha vært utsatt for ekstremt trykk og høye temperaturer er omformet til kostelige krystaller. De tidligste referanser til diamanter går helt tilbake til 2800 før Kristus, da diamanter ble funnet i indiske elveleier.

Rubin; Rubinen er i samme mineralfamilie som safir, nemlig korund. Alle korunder som ikke er røde, er safirer. (Blå safir, rosa safir, gul safir, grønn safir etc.). Er korunden rød, er den altså en rubin. Rubinens kjemiske komposisjon er aluminiumoksyd og krom, og det er krom som gir den vakre røde fargen. Samtidig kan bestanddelene av krom også medfører sprekker i krystallet, og store rubiner er derfor svært sjeldne. De aller flotteste rubinene kommer historisk fra Burma. Det har også kommet mye rubiner og safirer fra Thailand og Kambodsja, og nå i senere tid har det kommet rubiner og safirer blant annet i Madagaskar og i andre afrikanske land. De ypperste eksemplarene av rubin har farge som dueblod (pigeon blood). Rubin (og safir) er etter diamanter den nest hardeste edelstenen, og er ekstremt motstandsdyktig mot både slag og riper. Det gjør den til den mest velegnede smykkestenen,

Smaragd; Smaragden kommer på andreplass på verdiskalaen for fargestener (etter rubinen), og er beviselig brukt i smykker i Egypt så tidlig som 1800 f.kr.

Smaragden er i likheten med rubinen også et svært hardt mineral (på tredje plass etter diamant og korund), men den kan være litt "sprø" på grunn av mye inneslutninger. Smaragder av smykke kvalitet finnes i Afghanistan, Brasil, Colombia, Madagaskar, Pakistan og Zambia. Det finnes faktisk en smaragdgruve ved Minnesund. Den er ikke lengre kommersielt virksom.

Safir; Safiren er nok den mest populære edelstenen i Norge etter diamanten. I likhet med rubin er safiren også en korund. Den blå varianten får sin farge av mikroskopiske små mengder jern og/eller titan. Safiren finnes blant annet i Australia, Madagaskar, Burma, Sri Lanka, Tanzania, Thailand, Kambodsja og USA. Safiren har de samme egenskapene som rubinen, i forhold til hardhet (riper) og tøffhet (slag). Den er meget hardfør, og det eneste som kan ripe den er andre safirer/rubiner eller diamanter. Den er derfor en meget egnet smykkestein.

Lage dikt: Barna inviteres til å være med å skrive dikt (med eller uten rim) som handler om tema gjennom året. Diktet blir lest opp på høstutstillingen vår.

Høstutstilling: Vi «varler» slutten på tema med en Høstutstilling i barnehagen. Den vil vise innsamlet materiale og arbeider som er gjort gjennom året. Dere inviteres til underholdning fra barna, omvisning og servering av høstsuppe, kake og kaffe ☺

Mål:

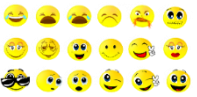

Geologi; Samlet gjennom året har vi gjort et lite utvalg innenfor tema geologi. Utgangspunktet vårt har vært barnas egen interesse for stein og deres lek, utforskning og undring med sand og stein. Gjennom de valgte aktivitetenes tverrfaglighet har barna fått jobbet allsidig med alle fagområder i rammeplanen.

Markere FN dagen: Barnehagen skal i henhold til Rammeplanen og norske lover følge konvensjonen om barns rettigheter. Vi er pliktig til å informere barn om deres rettigheter, samtidig er vi også pliktige til å hjelpe barn som opplever sin barndom vanskelig og konfliktfylt. Ved å fortelle barna om deres rettigheter og snakke om gode og dårlige hjemligheter, gjennom Psykologisk førstehjelps – program; røde og grønne tanker. Vårt mål er å hjelpe barna med å sette tydelige grenser for seg selv og andre. Samtidig vet de at de kan komme til oss voksne i barnehagen å få hjelp, for å bli sett og hørt.

Dikt: Fag- og kulturformidlingen i barnehagen spiller en viktig rolle for språkutviklingen. Rike erfaringer med fortelling, høytlesning, sang, dikt, rim og regler kommer språkutviklingen til gode. Når vi lager felles dikt og fortellinger får barna varierte og positive erfaringer med å bruke språket og de får gjenkalle og bearbeide erfaringer og opplevelser.

Høstutstilling: Høstutstillingen holdes for å vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av juleforberedende aktiviteter.F

Oktober

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40.		Månedstegn; Tegne © Statped		1. Tema; f Førskolegruppe	2. Månedens steinfrukt; multebær Middag;	3. Ord og uttrykk; Steinene skal rope; Sannheten kommer frem; noen skal fortelle sannheten	4.
41.	5 Turdag (Høstferie for skolen.)	6. Tema; Bake til lunsj Vis og fortell samling tirsdager. Ta med 1 leke/ting hjemmefra (ikke lydleker) Turdag	7. Turdag	8. Tema:	9. Middag; Mulligatawnysuppe Hønsesuppe med karri og linser. (Den serveres i Grevinnen og hovmesteren) og er verdt sine edelstener.	10. Lystlykt av naturmateriale	11.
42.	12. Turdag	13. Tema; Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	14. Turdag	15. Tema; Turdag	16. Middag:	17. Bok: Kunsten å møte en bjørn	18.
43.	19. Turdag	20. Bake pepperkakebygg til pepperkakebyen Vis og fortell samling Turdag	21. Turdag Lime sammen pepperkakebygg	22. Pynte pepperkakehus til pepperkakebyen Turdag	 førstehjelpsøvelser Markere FN dagen «Rettighetsslottet» Gjøre enkle førstehjelpsøvelser Middag;	24. 	25. Sommertid slutt
44.	26. Turdag	27. Tema: Lage dikt Turdag	28. Turdag Lever pepperkakebygg til pepperkakebyen?	29. Høstutstilling og kafe. kl. 15.00-16.00 Foreldre m/familie er hjertelig velkommen	 Halloween i morgen Middag: Gresskarsuppe	30. 	31.

NOVEMBER

Innhold:

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Juleforberedelser

Bake pepperkakehus

Bake pepperkakehjerter/ figurer

Planleggingsdag 07.11 Bhg stengt

Få kjennskap til høytider og tradisjoner.

Lage julegaver og pynt

Bake modell av barnehagehuset, Førskolegruppen baker eget pepperkakehus (Atelier / Galleriet vårt)

Sanger: "November sangen" " Lucia sangen" Julenissens Bjeller, Arne Bendixen, musevisa mfl

Bøker: «Simens adventsbok», «Karsten + Petra har Luciafest»

Bordvers: «kjente bordvers med «julevri»

Månedstegn; Musikk

Ord og uttrykk; Det har falt en stein fra mitt bryst

Kunst; Lage julepynt med stein

Arbeidsmåter:

Høytider og tradisjoner: November og desember er den perioden hvor vi har flest tradisjoner knyttet til aktivitetene i barnehagen.

Mandag 30. november starter vi adventssamlingen i barnehagen. Samlingen begynner kl. 09.30 og varer ca. 45 min. hver dag i hele adventsperioden.

Da sitter vi i ring foran peisen i stuen og tenner adventslys og synger adventssang. Vi leser fra "Simens Adventsbok", synger julesanger, leser julefortellinger og trekker kalender. Vi arbeider med julegaver og julepynt i grupper.

Bake pepperkakehus: Vi begynner med å bake pepperkakehus (etter modell av barnehagehuset) til pepperkake byen i slutten av oktober /begynnelsen av november. Alle er med på å forme huset og sørger for pyntingen 😊

Vi leverer pepperkakehus og pepperkakebygg til Pepperkakebyen.

Førskolegruppens pepperkakehus: Barna måler opp leke atelier / Galleriet vårt i barnehagen eller et annet bygg om de ønsker det. De velger sammen hvilke måleredskap de vil bruke. Eks, føtter, steg, meterstokk, planker eller annet. Deretter lager vi en arbeidstegning som formidles i målestokk. Barna klipper ut delene til huset i papp i samsvar med arbeidstegningen. Barna er med å sette pepperkakedeig, og baker pepperkakehus. Den ansatte setter sammen huset for barna (sikkerhet: smeltet sukker/ karamell til å lime med). Barna pynter huset med melisglasur, non – stop, seigmenn, marshmallows eller annet de ønsker å pynte med.

Julegaver og pynt: Vi begynner også tidlig med å lage julegaver og julepynt. Barna tilbys et utvalg av mulige julegaver i juleverkstedet vårt. Barna får også lage gaver og pynt etter egen fantasi og skaperlyst. Aktivitetene tilpasses barnas interesser, alder og utviklingsnivå. Noen aktiviteter er "obligatoriske", mens andre er tilbud til de mest ivrige. Vi spiller julemusikk for å få den rette stemningen 😊

Mål:

Høytider og tradisjoner: Vi begynner juleforberedelsene tidlig fordi vi ønsker at "julestria" skal gå i et rolig og behagelig tempo for barna. Dessuten er det knyttet en del forventninger blant barna til barnehagens tradisjoner. Julen og påsken er våre viktigste høytider.

Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning.

Pepperkakehus: Barna får verdifull matematikk i praksis. Barna får kunnskap om ulike måleredskap og måleenhet, geometriske former og rom. Barna får arbeide med tre – dimensjonalt materiale.

November

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
44.	Månedstegn; Musikk 	Ord og uttrykk; Det har falt en stein fra mitt bryst; Bli fri fra en tyngende byrde	Månedens steinfrukt; Valnøtt				1.
45.	2. Turdag	3. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	4. Turdag	5. Tema Førskolegruppe Turdag	6. Planleggingdag Bhg stengt	7.	8. Farsdag
46.	9. Turdag	10. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	11. Turdag	12. Tema Førskolegruppe Turdag	13. Middag:	14. 	15.
47.	16. Turdag	17. Bake Vis og fortell samling Turdag	18. Turdag	19. Tema Bok: Karsten + Petra har luciafest Turdag	20. Temaarbeid Middag Turdag	21. 	22.
48.	23. Turdag	24. Bake til lunsj Vis og fortell samling	25. Turdag	26. Tema Førskolegruppe	27. 	28.	29. 1. søndag i advent
	30. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 1. LYS First Sunday in Advent		 Lage julepynt med stein		 Lage julepynt med stein		

DESEMBER

Innhold:
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Rampenissen
Adventssamling fra 30.11 kl.
09.30 – 10.15 hver dag
Juleforberedelser
Bake julekaker
Besøke pepperkakebyen
Julevandring i Årstad kirke
Feire Lucia 11.12

Få kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnehagen

Flytter inn i barnehagen 1.12

Tenne lys, lese adventsbok, lese julefortellinger,

Syng julesanger, trekke adventskalender mm

Lage julegaver og pynt

Pepperkaker og kakemenn

Vi drar til pepperkakebyen og ser på egne og andres byggverk

Adventssamling i kirken

Vi går lucatog på Haraldsplass sykehus

Sanger: ”Desembersangen” «På låven sitter nissen» «Julenissens bjeller», «Musevisa», nissedans mfl (Det utarbeides et eget julesang hefte)

Månedstegn: Syng

Ord og uttrykk: Man skal ikke kaste stein når man sitter i glasshus

NB! Nissefest og julekafe 18.12 Foreldre med familie er hjertelig velkommen kl. 15.00 – 16.00

Arbeidsmåter:

Etikk, religion, filosofi og progresjon i tema; Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold (rammeplanen, 2017).

Gjennom aktivitetene i adventssamlingene og i juleforberedelsene beskrevet i november og desember får barna kjennskap til fortellinger, tradisjoner, grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.

Julevandring i Årstad kirke: Hvert år blir de eldste barna invitert til julevandring i Årstad kirke som er en barnetilpasset formidling av julebudskapet – hvorfor vi feirer julen.

Rampenissen flytter inn: Rampenissen har varslet at han også i år vil bosette seg i barnehagen i desember. Helt siden 2019 har han varslet sin ankomst pr brev til barnehagen. Vi vet av erfaring at rampenissen finner på mye som for oss oppleves som tøysete og rampete. Han «rydder» klær og leker helt annerledes enn det vi er vant til og barnas melk har blitt både gul og rød og blå. Rampenissen har kastet mye boss på utelekeplassen vår også, men barna tar heldigvis ansvar for å plukke opp og sortere. Rampenissen legger gjerne små kort i adventskalenderen vår hvor han forteller om aktiviteter han har planlagt for barna. Han «treffer» barna godt med ideene sine, så han prøver nok så godt han kan å være en hjelpsom og hyggelig venn. Vi håper vi kan få til et godt naboskap med Rampenissen denne måneden, og at han har lært masse fra barna om både god miljøatferd og om å holde orden i sakene sine. Vi vil uansett hjelpe barna med å skrive brev til Rampenissen slik at han kan få gode råd og klare beskjeder om barnas forventninger til besøket. Noen regler for fellesskapet må vi jo ha for å trives og ha det godt sammen!!!

Feire Lucia: Vi feirer på tradisjonelt vis med Lucia opptog på Diakonissehjemmets sykehus på Haraldsplass. Dette er en tradisjon barnehagen har hatt siden den åpnet i 1990, bare avbrutt av pandemien i 2020 og 2021. Barna pyntes med kremmerhushatt eller med glitter. Den /de eldste jenten(e) blir Lucia dronning og bærer lysekrone. Vi deler ut ”lussekatter”, også kalt Lucia boller.

På nissefesten møter barna i barnehagen med ”nisse” klær. Da skal vi danse nissedans, gjøre nissestreker, spise nissegrøt og kanskje kommer nissen?

På julekafeen i barnehagen inviteres foreldre m/fam. til underholdning fra barna, salg av julekaker og gang rundt juletre.

Mål:

Etikk, religion og filosofi; Vi lar kristne grunnverdier og den kristne kulturarven komme til uttrykk ved tradisjonelle aktiviteter foran høytidsmarkeringen.

Med kristne grunnverdier forstås medmenneskelighet eller nestekjærlighet, tilgivelse, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskapet, ærlighet og rettferdighet. Dette er verdier vi også finner igjen i de fleste religioner og livssyn». Gjennom høytidsmarkering får barna erfaring med religion som del av samfunnet utenfor barnehagens gjerd. Arbeidsmåten tilrettelegger for at barn kan utvikle interesse, toleranse og respekt for hverandre. Rammeplanen forutsetter at personalets arbeid med høytidsmarkering, som alle andre aktiviteter, tar hensyn til det enkelte hjemms kulturelle, religiøse og verdimeslige tilknytning (2011, s. 12).

Juleforberedelser: Ta vare på en del av våre tradisjoner og kulturformidling. Kose oss sammen og legge vekt på felles opplevelse. Skape stemninger og innfri forventninger. Være bevisst den betydning personalet har som forbilder og opptre slik at barna får støtte i sin egen identitet og respekt for andre.

Rampenissen; Nye generasjoner påvirker og skaper nye tradisjoner. Rampenissen er en slik tradisjon. Gjennom Rampenissen vil vi ta i bruk effekten av «*omvendt psykologi*» og *tøysete lek* i arbeidet med barnas kjennskap til, forståelse og refleksjon over grunnleggende normer og verdier.

VI ØNSKER DERE ALLE EN GLEDELIG JUL OG ET GODT NYTT ÅR!!!

Hilsen Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

Desember

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
	Månedstegn: Syng 	Ord og uttrykk; Man skal ikke kaste stein når man sitter i glasshus; Ikke kritisere andre dersom du selv kan kritiseres.	Månedens steinfrukt; Mandel				
49.	 Rampenissen flytter inn i barnehagen 1.12	1. Bake lussekatter	2.	3. <small>shutterstock - 160204130</small>	4. Musikk-samling Middag: 	5 	6. 2.søndag i advent
50.	7. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 2. LYS 	8.	9.	10.	11. Feire Lucia (13.12) På Haraldsplass sykehus 	12. 	13. 3. søndag i advent
51.	14. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 3 LYS 	15.	16.	17. NISSEFEST m/ julekafe kl. 15.00 – 16.00 Foreldre m/fam er hjertelig velkommen 	18. Musikk-samling Middag: Risgrøt m/ mandel 	19.	20. 4. søndag i advent (skolens juleferie 22.12-03.01)
52.	21. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 4. LYS 	22.	23. (skolens juleferie)	24. JULAFTEN GOD JUL	25. 1. JULEDAG 	26. 2. JULEDAG	27.
1.	28. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	29. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	30.	31. Nyttårsaften. Godt nyttår!	1. NYTTÅRS DAG		

DAGSRYTMEN

	HVA	MÅL
07.30 – 09.30	Tidligvakt kommer, og barnehagen åpner Fri lek i spisestuen. Spill, tegning, lego, perle med mer	Barn og foreldre blir møtt og skal føle seg velkommen Foreldre og ansatte utveksler beskjeder En rolig start på dagen før frokost.
07.45	Mellomvakt, tidlig kommer	
08.15	Mellomvakt, sein assistent kommer	
08.30	Seinvakt assistent kommer	
08.45	Frokost Rundstykker, brød / knekkebrød med variert pålegg	Felles frokost og samtale. Lesestund i stuen for dem som ikke spiser.
08.15	Tannpuss	Etter frokost for dem som har spist og etter avtale med foreldre
NB! BARNA MÅ VÆRE KOMMET I BARNEHAGEN TIL 09.30. KJERNETID FRA 09.30 – 14.30 (Ved behov gjøres avtaler m/ personalet)		
09.30 – 10.30	Seinvakt førskolelærer begynner Tilrettelagte aktiviteter / fri lek (tirsdag, torsdag og fredag) Samlingsstund; dagtavle, sang, dans, instrumenter, dikt, eventyr mm Felles rydding	Formelle og uformelle læringsaktiviteter ute / inne Oppøve ulike ferdigheter. Sosialt samvær Lære barna å ta ansvar for tingene, sortere og holde orden.
09.30 – 14.30	Turdag / utflukt (mandag og onsdag)	Pedagogisk tilrettelagt med tema, frilek og friluftsliv
09.30 – 11.45	Utegrupper – frilek ute, tirsdag, torsdag og fredag.	Få frisk luft og anledning til fysisk utfoldelse ute og valg av aktiviteter. NB! Barna er ute minimum 4 – 5 timer hver dag. Ta med klær etter vær!!!
11.00	Fruktmåltid	Frukten deles opp og spises ute/ inne
11.45 – 12.15	Samlingsstund	Felles og delt etter alder og modning, i barnehagen eller på turområdet
12.15 – 13.00	Lunsj Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se ukerytme)	Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se uke-Rytmen) Skape Gode matvaner. Øving i å smøre maten selv. Ta hensyn til hverandre.
12.15 – 14.14		Organisere dagen til det beste for barna og ivareta ansattes behov for hvile
13.00 – 13.30	Personalet avvikler pause (ved turdag ½ t kortere arbeidsdag) Hvilestund: Lese bok, lytte til eventyr eller musikk, eller annen aktivitet som barna finner avslappende.	På utedagene / turdager organiseres fortellerstund for hvile etter lunsj. Barna hviler ellers på madrass / sofa: de yngste i dukkestuen og de eldste i stue eller spisestue. Få nødvendig hvilke.
14.30		Utelek på lekeplassen
13.30 – 16.30	Tilbake fra utedag / tur	Frilek og valg av aktivitet ute
14.30	Utegrupper: Utelek på lekeplassen	
15.00	Tidligvakt førskolelærer går	Påsmurte knekkebrød og grønnsaker
15.30	Ettermiddagsmat Tidligvakt assistent går	
15.45	Ryddetid	Alle rydder det de har holdt på med også de som går tidligere
16.15	Mellomvakt tidlig assistent går	
16.30	Mellomvakt sein, assistent går Barnehagen stengt. Seinvakt går.	

NB! Hent barnet slik at personalet kan gå kl. 16.30. (NB! Bhg. åpningstid er lik arbeidstiden.)

Gi alltid beskjed til personalet når barnet er hentet! Blir barnet hentet av andre enn foreldre, skal barnehagen alltid ha beskjed.

UKERYTMEN

Gul	og	rød			
gruppe	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
<p>INHOLD OG PROGRESJON</p> <p>HVA</p>	<p>Samling med dagtavle, månedssang og hva som skal skje denne uken</p> <p>«Samtalekroken»</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmatt, fiskemat eller bålmat</p>	<p>(Daglig leder kontor/ admi)</p> <p>Vis og fortell – samling «Ta med leke-dag»</p> <p>Utegrupper: Temabaserte aktiviteter iht årsplan med vekt på kunst, kultur og kreativitet</p> <p>Arbeidsprogram: Bake rundstykker eller brød/lunsj (turdag for grønn gruppe)</p>	<p>(Daglig leder kontor/ adm)</p> <p>Samling med dagtavle Temabasert</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmatt, fiskemat eller bålmat</p>	<p>Stasjonsprogram/ lekegrupper, spill, lese</p> <p>Førskolegruppe; Arbeidsbok – Trampoline, «Lydtog», lydspill, Alias, «grønne tanker, Glade barn» Lekebaserte aktiviteter</p> <p>Utegrupper: Frilek og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen</p> <p>Arbeidsprogram: koste lekeskuret /Atelier</p> <p>Lunsj: korn og gryn produkter (Turdag for grønn gruppe)</p>	<p>Musikksamling: Sang, musikk, dans, instrumenter, dans og dramalek</p> <p>Turdag / Utegrupper: Annenhver uke Arbeid med prosjektarbeid /tema og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen (miljølære/ vekselbruk, snekre, male i atelier, småkryp, nedbrytningsprosesser eller arbeide videre med barnas egne påbegynte aktiviteter - progresjon) Barnas egne prosjekter blir prioritert og bygget videre på</p> <p>Arbeidsprogram: Koste fallmatt ute Lunsj: varm mat</p>
<p>FREMGANG-MÅTE</p> <p>HVORDAN</p>	<p>Samtalekroken: frivillig uformell samtale med ped. leder for barn som ønsker det</p> <p>Turdag Felles turdag for gruppen til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Barna er med å velge turområde annenhver uke. Hver vinter er det skøyteopplæring i Bergenshallen (minimum 6 uker i januar / febr)</p>	<p>Dagtavle Barna tar med leke/ ting hjemmefra som de vil vise frem og fortelle om i samlingen (1 ting hver)</p> <p>Utegrupper Aldershomogene eller blandede i formell læringsaktivitet i Atelier eller på uteplassen Koste og rydde i lekeskuret / Atelier</p>	<p>Turdag Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, lese bøker, eventyr</p> <p>Felles turdag til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Gjøre ulike forsøk iht tema og interesser, orienteringslek, regelleker mm</p>	<p>Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, bøker, eventyr, tema, Spille spill, lesegruppe/ dramalek «skoleforberedende aktiviteter ute eller inne med fokus på språk, sosiale kompetanse, vennskap, og matematikk. «Play date»</p> <p>Utegrupper: Frilek hjelper til med matlagning og dekking av bord etter tur. Bake ut rundstykker Grupper av barn hjelper til med matlagning og dekking av bord etter tur</p>	<p>Felles samling med dagtavle, sang, musikk, dans, sangleker, instrumenter eller dramalek</p> <p>Turdag /Utegrupper: Barna er med å velge tursted, leke-aktivitet / lekegruppe. Regelleker</p> <p>Barna hjelper til, etter ønske og mestring, med å koste fallmatt, trapper og terrasse i utetiden.</p> <p>Grupper av barn deltar i tilberedning og forberedelser til måltidet etter alder, mestring og ønske etter turtakingsprinsippet.</p>
<p>MÅL</p> <p>HVORFOR</p>	<p>Gi barna regelmessig tilgang til å samtale med ped. leder ivareta godt psykososialt miljø</p> <p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Få medvirke i egen hverdag Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer Felleskap og vennskap</p>	<p>Øve språk og fortelle sammenhengende. Øve begreper og utvikle matematikk og teknikk. Utvikle evne til å lytte og turtaking. Sosiale ferdigheter og selvregulering. Legge til rette for et inkluderende felleskap</p> <p>Velge lekaktivitet og «lekegruppe» ute / inne. Være medvirkende og medbestemmende. Ta del i arbeidsfelleskap Delta i forberedelser og matlagning og få kunnskap om kosthold og gode matvaner.</p> <p>Frilek og valg av aktivitet</p>	<p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre. Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer</p> <p>Etablere vennskap og skape gode relasjoner mellom og på tvers av alder og kjønn. Inkludere barn i lek og aktivitet.</p> <p>Stimulerer barnas sosiale kompetanse</p>	<p>(Ut)forskning og eksperimentering av tema gjennom Kunst, kultur og kreativitet, natur, teknikk, miljø og matematikk og bærekraftig utvikling. Bearbeide inntrykk via uttrykk. Opplevelse av å være inkludert og betydningsfull ved å delta i arbeidsfellesskap.</p> <p>Gi varierte oppgaver og utfordringer tilpasset alder og modning og bli anerkjent for sin innsats for felleskap Gi rom for etablering av mangfold i vennskap og verdsette barnas egne omsorgshandlinger</p> <p>Støtte barnas emosjonelle, sosiale og moralske utvikling.</p>	<p>Felles samling hvor det legges vekt på det musikk -og dramafaglige. Øve inn ulike sanger, sangleker, dans, regler, dramatisere eventyr og fortellinger, musikkeventyr mm. Ta i bruk og bli kjent med ulike instrumenter. Språktrening, begrepstrening, artikulasjon og rytme. Bruke kroppen til musikk. Involvere barna i planleggingen; Tilpassede aktiviteter etter alder, modning og interesser. Følge opp barnas initiativ og forslag, interesser – prosjektarbeid. Frilek og aktivitet på tvers av alder og kjønn</p> <p>Friluftslivsaktiviteter; natur og miljø Fokus på sunt og variert kosthold og sosial og kulturell betydning</p> <p>Gi barna rom for gode samtaler ved bordet. Støtte og utvikle barnas uttrykk, ytringer og fortellinger</p>